

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про національну культурну спадщину

Цей Закон регулює правові, організаційні, соціальні та економічні відносини у сфері охорони культурної спадщини з метою її збереження, використання об'єктів культурної спадщини у суспільному житті, захисту традиційного характеру середовища в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь, а також визначає правові форми міжнародного співробітництва в цій сфері.

Об'єкти культурної спадщини, які знаходяться на території України, а також які знаходяться в режимі тимчасового вивезення або незаконно вивезені з митної території України, охороняються державою.

Охорона об'єктів культурної спадщини є одним із пріоритетних завдань органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

автентичність - властивість об'єкта культурної спадщини, що характеризується збереженістю його історичної матеріально-технічної структури, форми та первісного вигляду разом з цінними історичними нашаруваннями і дозволяє розглядати об'єкт як документ історії та твір мистецтва.

археологічна розвідка – вид наукового дослідження археологічної спадщини, не пов'язаний з руйнуванням культурного шару (крім обмеженого шурфування для визначення товщини культурного шару) об'єкта археологічної спадщини і спрямований на виявлення, локалізацію (картографування), інтерпретацію об'єктів археологічної спадщини, уточнення даних про вже відомі об'єкти археологічної спадщини;

археологічні розкопки - вид наукового дослідження археологічної спадщини, спрямований на пошук і вивчення археологічних залишків на території об'єкта археологічної спадщини, що здійснюється шляхом систематичного обстеження земної чи підводної поверхні та включає земляні і підводні роботи, наслідком яких може бути часткове або повне руйнування досліджуваного об'єкта;

археологічні предмети – рухомі предмети, що походять з об'єктів археологічної спадщини, одержані в результаті проведення археологічних досліджень або випадково виявлені на території України

буферна зона – виділена відповідно до міжнародних вимог та вимог цього Закону територія навколо об'єкта, включеного до Списку всесвітньої спадщини, в межах якої встановлюється відповідний режим використання з метою забезпечення збереження такого об'єкта;

відкритий лист – посвідчення установленого зразка, що визначає фаховий рівень дослідника;

виявлення об'єкта культурної спадщини - сукупність науково-дослідних, пошукових заходів з метою визначення наявності та культурної цінності об'єкта культурної спадщини;

державна реєстрація об'єктів культурної спадщини – занесення об'єкта культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України або Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини України, Музейного фонду України, Національного архівного фонду з метою упорядкування інформації про наявні на території України об'єкти культурної спадщини для забезпечення їх охорони;

державний облік об'єктів культурної спадщини – заходи, що здійснюються спеціально уповноважені органи охорони культурної спадщини, спрямовані на виявлення, наукове дослідження, класифікацію, складання облікової документації, державну реєстрацію об'єктів культурної спадщини;

дослідник археологічної спадщини (далі - археолог) - вчений (громадянин України, іноземець або особа без громадянства), який має відповідну фахову освіту і кваліфікацію, професійно здійснює археологічні дослідження із складенням наукової звітності та публікацією наукових результатів;

зміна об'єкта культурної спадщини - дії, що призводять чи можуть призвести до часткового або повного зникнення предмета охорони об'єкта культурної спадщини;

зони охорони пам'ятки (далі - зони охорони) - встановлювані навколо пам'ятки охоронна зона, зона регулювання забудови, зона охоронюваного ландшафту, зона охорони археологічного культурного шару, в межах яких діє спеціальний режим їх використання з метою збереження пам'ятки;

інвентаризація об'єктів культурної спадщини – комплекс організаційних, науково-дослідних і практичних заходів з перевірки наявності об'єктів культурної спадщини, отримання інформації про їх сучасний стан збереження, утримання та коригування даних обліку;

історичний ареал населеного місця – частина населеного місця, що зберегла об'єкти культурної спадщини і пов'язані з ними розпланування та форму забудови, які походять з попередніх періодів розвитку, типові для певних культур або періодів розвитку;

наукова археологічна експертиза – діяльність, метою якої є виявлення об'єктів археологічної спадщини, що здійснюється шляхом обстеження територій та водних об'єктів, вивчення архівних матеріалів, а також підготовка науково обґрунтованих експертних висновків щодо наявності на обстежуваних територіях об'єктів археологічної спадщини, визначення їх меж і режимів використання, можливості та умов виконання містобудівних, архітектурних і ландшафтних перетворень, інших земляних і підводних робіт на об'єктах експертизи;

наукове дослідження - науково-пошукова, науково-практична діяльність, спрямована на одержання нової інформації про об'єкти культурної спадщини, історичні населені місця, традиційний характер середовища, який є типовим для певних культур або періодів розвитку тощо;

консервація – сукупність науково обґрунтованих заходів, які дозволяють захистити об'єкти культурної спадщини від подальших руйнувань і забезпечують збереження їхньої автентичності з мінімальним втручанням у їхній існуючий вигляд;

національна культурна спадщина – сукупність успадкованих людством від попередніх поколінь матеріальних та нематеріальних об'єктів культурної спадщини, наявних на території України;

музеефікація – сукупність науково обґрунтованих виробничих заходів щодо приведення об'єктів культурної спадщини у стан, придатний для екскурсійного відвідування;

наукове дослідження археологічної спадщини – наукова діяльність, спрямована на здобуття нових знань про об'єкти археологічної спадщини, закономірності розвитку давнього суспільства і людини на основі результатів аналізу археологічних матеріалів і документованої інформації (публікацій, наукових звітів тощо) археологічного характеру;

об'єкт культурної спадщини – об'єкт, предмет, явище, процес, їх частини, комплекси (ансамблі), що існують в матеріальній формі або втілені (зафіксовані) у будь-якій матеріальній формі як результати діяльності людини або пов'язані з її діяльністю, або створені природою та людиною, які донесли до нашого часу цінність з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду і зберегли свою автентичність;

об'єкт всесвітньої спадщини – об'єкт культурної спадщини, включений до Списку всесвітньої спадщини або до Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини людства;

охорона культурної спадщини - система правових, організаційних, фінансових, матеріально-технічних, містобудівних, інформаційних та інших заходів з обліку (виявлення, наукове дослідження, класифікація, державна реєстрація), запобігання руйнуванню або заподіяння шкоди, забезпечення захисту, збереження, утримання, відповідного використання, консервації, реставрації, ремонту, реабілітації, пристосування та музеефікації об'єктів культурної спадщини;

пам'ятка культурної спадщини (далі - пам'ятка) - об'єкт культурної спадщини, який занесено до Державного реєстру нерухомих пам'яток України;

предмет охорони об'єкта культурної спадщини - характерна властивість об'єкта культурної спадщини, що становить його історико-культурну цінність, на підставі якої цей об'єкт визнається пам'яткою;

пристосування - сукупність науково обґрунтованих заходів щодо створення умов для сучасного використання об'єкта культурної спадщини без зміни притаманних йому властивостей, які є предметом охорони об'єкта культурної спадщини, в тому числі реставрація елементів, які становлять історико-культурну цінність;

реабілітація - сукупність науково обґрунтованих заходів щодо відновлення культурних та функціональних властивостей об'єктів культурної спадщини;

регенерація – сукупність науково обґрунтованих заходів з реставрації і пристосування пам'яток, збереження та реставрації об'єктів культурної спадщини, елементів благоустрою, ландшафту, розпланувально-просторової структури, композиційної цілісності та функціональних властивостей історичних населених місць, їх історичних ареалів, архітектурних комплексів (ансамблів);

ремонт - сукупність науково обґрунтованих заходів, спрямованих на покращення технічного стану та підтримання в експлуатаційному стані об'єкта культурної спадщини без зміни властивостей, які є предметом охорони об'єкта культурної спадщини;

ремонтно-реставраційні роботи – сукупність виробничих заходів щодо

збереження об'єктів культурної спадщини на основі науково-проектної документації, які включають в себе реставрацію, реабілітацію та пристосування об'єкта культурної спадщини;

реставрація - сукупність науково обґрунтованих заходів щодо укріплення (консервації) фізичного стану, розкриття найбільш характерних ознак, відновлення втрачених або пошкоджених елементів об'єктів культурної спадщини із забезпеченням збереження їхньої автентичності;

традиційний характер середовища - історично успадкований вигляд та об'ємно-просторова структура історичного населеного місця, територій та зон охорони пам'яток.

Стаття 2. Класифікація об'єктів культурної спадщини

1. За групами об'єкти культурної спадщини поділяються на:

нерухомі об'єкти культурної спадщини – об'єкти, які не можуть бути перенесені на інше місце без втрати їх цінності з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду та збереження своєї автентичності;

культурні цінності – рухомі предмети матеріальної та духовної культури, елементи або комплекс предметів, які становлять археологічну, естетичну, етнологічну, історичну, архітектурну, мистецьку, наукову або культурну цінності;

об'єкти нематеріальної культурної спадщини - звичаї, обряди, форми показу та вираження, знання, навички, що передаються від покоління до покоління, постійно відтворюються спільнотами та групами під впливом їхнього досвіду, оточення, взаємодії з природою, історії та формують у них почуття самобутності та наступності, сприяючи таким чином повазі до культурного розмаїття і творчості людини.

2. Нерухомі об'єкти культурної спадщини поділяються:

1) за типами на:

споруди (витвори) - твори архітектури та інженерного мистецтва, твори монументальної скульптури та монументального малярства, археологічні об'єкти, печери з наявними свідченнями життєдіяльності людини, будівлі або приміщення в них, що зберегли автентичні свідчення про визначні історичні події, життя та діяльність відомих осіб;

комплекси (ансамблі) - топографічно визначені сукупності окремих або поєднаних між собою об'єктів культурної спадщини;

визначні місця - зони або ландшафти, території чи водні об'єкти, природні, природно-антропогенні витвори, що донесли до нашого часу цінність з антропологічного, археологічного, естетичного, етнографічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду.

2) за видами на:

археологічні – рештки життєдіяльності людини (нерухомі об'єкти культурної спадщини: городища, кургани, залишки стародавніх поселень, стоянок, укріплень, військових таборів, виробництв, іригаційних споруд, шляхів, могильники, культові місця та споруди, їх залишки чи руїни, мегаліти, печери, наскельні зображення,

ділянки історичного культурного шару, поля давніх битв, а також пов'язані з ними рухомі предмети), що містяться під землею поверхнею та під водою і є невідтворним джерелом інформації про зародження і розвиток цивілізації;

історичні - будинки, споруди, їх комплекси (ансамблі), окремі поховання та некрополі, місця масових поховань померлих та померлих (загиблих) військовослужбовців (у тому числі іноземців), які загинули у війнах, внаслідок депортації та політичних репресій на території України, місця бойових дій, місця загибелі бойових кораблів, морських та річкових суден, у тому числі із залишками бойової техніки, озброєння, амуніції тощо, визначні місця, пов'язані з важливими історичними подіями, з життям та діяльністю відомих осіб, культурою та побутом народів;

об'єкти монументального мистецтва - витвори монументальної скульптури та монументального малярства як самостійні (окремі), так і ті, що пов'язані з архітектурними, археологічними чи іншими пам'ятками або з утворюваними ними комплексами (ансамблями);

об'єкти архітектури - окремі будівлі, архітектурні споруди, що повністю або частково збереглися в автентичному стані і характеризуються відзнаками певної культури, епохи, певних стилів, традицій, будівельних технологій або є творами відомих авторів;

об'єкти містобудування - історично сформовані центри населених місць, вулиці, квартали, площі, комплекси (ансамблі) із збереженою розпланувальною і об'ємно-просторовою структурою та історичною забудовою, у тому числі поєднаною з ландшафтом, залишки давнього розпланування та забудови, що є носіями певних містобудівних ідей;

об'єкти садово-паркового мистецтва - поєднання паркового будівництва з природними або створеними людиною ландшафтами;

культурні ландшафти - історично сформовані природно-антропогенні території, які сформувалися в результаті взаємодії природи та діяльності людини, що донесли до нашого часу антропологічну, археологічну, естетичну, етнографічну, історичну, архітектурну, мистецьку, наукову чи художню цінність.;

об'єкти науки і техніки - унікальні промислові, виробничі, науково-технічні, інженерні, інженерно-транспортні, видобувні об'єкти, що визначають рівень розвитку науки і техніки певної епохи, певних наукових напрямів або промислових галузей.

3. Культурні цінності поділяються:

1) за типами на:

предмети, пов'язані з нерухомими об'єктами культурної спадщини - елементи, групи елементів об'єкта культурної спадщини, що можуть бути відокремлені від нього, але історично складають з ним єдину цілісність, і відокремлення яких призведе до втрати археологічної, естетичної, етнологічної, історичної, архітектурної, мистецької, наукової або іншої культурної цінності об'єкта;

предмети, які мають самостійне художнє, історичне, археологічне, духовне, етнографічне та наукове значення;

колекції – однорідні або підібрані за певними ознаками різноманітні предмети, які,

незалежно від культурної цінності кожного з них, зібрані разом становлять художню, історичну, археологічну, духовну, етнографічну чи наукову цінність;

2) за видами на:

предмети, пов'язані з важливими подіями в житті України та інших країн, розвитком суспільства і держави, історією національно-визвольних змагань і революційних рухів та громадянських воєн, боротьбою за збереження миру, а також з розвитком науки і техніки, культури та побуту народів, життям політичних, державних, військових діячів, діячів науки, літератури, мистецтва, народних героїв, учасників історичних подій;

предмети, що походять з об'єктів археологічної спадщини, розташованих на території України, одержані в результаті проведення археологічних досліджень, окремі випадкові знахідки археологічного характеру (археологічні предмети);

твори образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва;

предмети і колекції геології, палеонтології, мінералогії, ґрунтознавства, ботаніки, антропології, зоології та інші природничі матеріали;

рукописи, рукописні книги, стародруки, рідкісні видання всіх видів друку (періодичні видання та ілюстрації до них, відозви, листівки тощо), автографи, щоденники, мемуари, листування та ін.;

унікальні акти державності, інші важливі архівні матеріали, кіно-, фото- і фонодокументи, старовинні рукописи, рідкісні друковані видання;

твори монументального мистецтва, їх складові частини і фрагменти;

негативи на склі, плівці та інших матеріалах, фотовідбитки на папері, кераміці, металі та інших матеріалах; діапозитиви на склі чи плівці;

воскові валики для фонографів, платівки для грамофонів, патефонів, електрофонів (моно, стерео або квадро), магнітні стрічки та диски;

інші предмети і колекції, що мають культурну цінність.

4. Об'єкти нематеріальної культурної спадщини (нематеріальні культурні цінності) поділяються:

за типами:

фіксовані нематеріальні культурні цінності, які можуть бути повністю зафіксовані і не залежати від їх творців;

втілені нематеріальні культурні цінності, зміст або відмітні духовні, художні та (або) документальні достоїнства яких повністю або частково втрачаються зникненням їх творців, носіїв або зміною умов їх існування;

за категоріями на:

категорія „А” – культурні цінності, повна автентичність і точність яких є безумовними і незмінними;

категорія „Б” – культурні цінності, які повністю або частково відновлено (зафіксовано) на вторинному матеріалі або відмітні духовні, художні та/або документальні достоїнства яких об'єктивно з часом можуть змінюватися;

за видами на:

усна народна творчість (фольклор);
мова, діалекти;
виконавське мистецтво;
звичаї, традиції, обряди, святкування;
знання та практика, що стосуються природи та всесвіту;
зміст геральдичних, топонімічних об'єктів і творів народного мистецтва (народного декоративно-прикладного мистецтва);
традиційні ремесла;
інші нематеріальні прояви творчості людини.

Стаття 3. Основні засади державної політики у сфері охорони культурної спадщини

Основними засадами державної політики у сфері охорони культурної спадщини є:

- 1) забезпечення правових, організаційних і фінансових умов для збереження об'єктів культурної спадщини та їх належного утримання і упорядкування;
- 2) усунення загроз, що можуть заподіяти шкоду об'єктам культурної спадщини;
- 3) запобігання пошкодженню, руйнуванню, знищенню об'єктів культурної спадщини та їх невідповідному використанню;
- 4) контроль за станом збереження та функціонального використання об'єктів культурної спадщини;
- 5) протидія розкраданню, втраті та незаконному вивезенню за кордон культурних цінностей, повернення в Україну культурних цінностей;
- 6) врахування вимог охорони культурної спадщини при плануванні територій на державному, регіональному та місцевому рівнях, розробленні, планів управління земельними ресурсами, затвердженні і виконанні відповідних програм економічного і соціального розвитку;
- 7) забезпечення охорони, збереження, відродження та розповсюдження надбань традиційної культури;
- 8) затвердження методик та правил дослідження та охорони об'єктів культурної спадщини;
- 9) залучення різних верств населення до охорони культурної спадщини, збереження цінностей традиційної культури;
- 10) забезпечення умов для:
 - наукового дослідження та документування об'єктів культурної спадщини;
 - здійснення консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту та пристосування об'єктів культурної спадщини для сучасних потреб;
 - використання матеріалів, методів і технологій, заснованих на традиціях, дослідження можливості їх застосування в сучасних умовах;
 - забезпечення високої якості роботи через системи підготовки кадрів, визначення професійної кваліфікації та акредитації окремих осіб, підприємств та установ.

використання об'єктів культурної спадщини у спосіб, що забезпечує збереження їх культурної цінності;

11) популяризація і поширення знань про об'єкти культурної спадщини та їх значення для історії та культури;

12) реалізація прав громадян на інформацію про об'єкти культурної спадщини та доступ до них;

13) забезпечення розвитку міжнародного співробітництва у сфері охорони культурної спадщини.

Стаття 4. Форми охорони пам'яток

1. Формами охорони пам'яток є:

1) державна реєстрація об'єктів культурної спадщини;

2) оголошення комплексів (ансамблів) нерухомих пам'яток історико-культурними заповідниками та територій історико-культурними заповідними територіями;

3) оголошення територій чи водних об'єктів охоронюваними археологічними територіями;

4) визнання населеного місця історичним;

5) примусовий викуп у державну власність об'єктів культурної спадщини, яким загрожує пошкодження, руйнування, знищення, конфіскація об'єктів культурної спадщини, щодо яких вчинені діяння, що тягнуть за собою кримінальну відповідальність відповідно до закону,

6) придбання для державної частини музейного, бібліотечного та архівного фондів культурних цінностей, заявлених до вивезення;

7) контроль за вивезенням, ввезенням та повернення культурних цінностей;

8) встановлення порядку вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей;

9) запровадження дозвільних процедур для правової охорони об'єктів культурної спадщини;

10) укладення охоронних договорів на об'єкти культурної спадщини;

11) призначення охоронних заходів щодо об'єктів культурної спадщини;

12) заборона діяльності, яка створює загрозу для об'єктів культурної спадщини;

13) врахування вимог охорони культурної спадщини при відведенні земельних ділянок, плануванні територій;

14) здійснення нагляду за проведенням робіт на пам'ятках, їх територіях, в зонах їх охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць;

15) встановлення зон охорони навколо пам'яток, історико-культурних заповідників, історико-культурних заповідних територій, охоронюваних археологічних територій, музеїв-садиб, музеїв просто неба;

15) залучення громадськості до справи охорони культурної спадщини.

РОЗДІЛ II. УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 5. Органи управління у сфері охорони культурної спадщини

1. Державне управління у сфері охорони культурної спадщини покладається на Кабінет Міністрів України та спеціально уповноважені органи державного управління у сфері охорони культурної спадщини.

До спеціально уповноважених органів охорони культурної спадщини (далі - органи охорони культурної спадщини) належать:

центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини;

територіальні органи центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, районах, районах у містах, містах обласного, республіканського значення (Автономної Республіки Крим).

органи охорони культурної спадщини місцевого самоврядування.

Зазначені органи складають єдину систему органів охорони культурної спадщини України.

2. На території зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, та в умовах виникнення інших надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру управління охороною культурної спадщини здійснюється центральним органом виконавчої влади, який забезпечує реалізацію державної політики у сферах управління зоною відчуження і зоною безумовного (обов'язкового) відселення відповідно до Закону України "Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи" і цього Закону.

3. Органи охорони культурної спадщини місцевого самоврядування утворюються органами місцевого самоврядування населених пунктів, занесених до Списку історичних населених місць України, за погодженням із центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

4. Рішення (розпорядження, дозволи, приписи, постанови) органів охорони культурної спадщини, прийняті в межах їхньої компетенції, є обов'язковими для виконання юридичними і фізичними особами.

5. Рішення територіальних органів охорони культурної спадщини, органів охорони культурної спадщини місцевого самоврядування, що суперечать Конституції України, іншим актам законодавства, рішенням Конституційного Суду України та актам міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, можуть бути скасовані центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

Стаття 6. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері охорони культурної спадщини

До повноважень Кабінету Міністрів України у сфері охорони культурної спадщини належить:

здійснення державної політики;

здійснення державного контролю;

занесення об'єктів культурної спадщини національного значення до Державного

реєстру нерухомих пам'яток України та внесення змін до нього щодо пам'яток національного значення;

занесення нематеріальних культурних цінностей до Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини України;

подання у відповідні міжнародні інстанції пропозиції про включення пам'ятки до Списку всесвітньої спадщини, нематеріальних культурних цінностей до Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини людства;

надання дозволу на переміщення (перенесення) пам'ятки національного значення;

затвердження Списку історичних населених місць України та змін, внесених до нього;

оголошення комплексів (ансамблів) пам'яток історико-культурними заповідниками державного значення та територій історико-культурними заповідними територіями;

затвердження нормативів і методик грошової оцінки пам'ятки, археологічних предметів і колекцій;

затвердження планів управління об'єктами всесвітньої спадщини;

спрямування і координація діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади у сфері вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей;

установлення порядку видачі свідоцтв на право вивезення (тимчасового вивезення) рухомих об'єктів культурної спадщини з території України та проведення державної експертизи культурних цінностей і розмірів плати за її проведення;

затвердження зразка свідоцтва на право вивезення (тимчасового вивезення) рухомих об'єктів культурної спадщини з території України.

Стаття 7. Повноваження центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини

Центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини в межах своєї компетенції:

1) забезпечує реалізацію державної політики у сфері охорони культурної спадщини, розробляє пропозиції щодо її формування;

2) здійснює контроль за виконанням цього Закону, інших нормативно-правових актів про охорону культурної спадщини;

3) узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до його компетенції, розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів міністерств;

4) розробляє та погоджує державні програми охорони культурної спадщини;

5) веде Державний реєстр нерухомих пам'яток України, здійснює координацію та контроль за паспортизацією рухомих об'єктів культурної спадщини;

6) координує роботи з виявлення, дослідження та документування об'єктів культурної спадщини;

7) готує пропозиції Кабінетові Міністрів України:

про занесення об'єктів культурної спадщини національного значення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України та про внесення змін до нього щодо пам'яток національного значення;

про занесення нематеріальних культурних цінностей до Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини України;

про переміщення (перенесення) пам'ятки національного значення;

про затвердження Списку історичних населених місць України та про внесення змін до нього;

про включення об'єктів культурної спадщини до Списку всесвітньої спадщини та Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини людства;

8) заносить об'єкти культурної спадщини місцевого значення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України та вносить зміни до нього щодо пам'яток місцевого значення;

9) оголошує топографічно визначені території чи водні об'єкти, в яких містяться об'єкти культурної спадщини або можлива їх наявність, охоронюваними археологічними територіями;

10) забезпечує юридичним і фізичним особам доступ до інформації, що міститься у Державному реєстрі нерухомих пам'яток України та Репрезентативному списку нематеріальної культурної спадщини України;

11) забезпечує публікацію Державного реєстру нерухомих пам'яток України та внесених до нього змін;

12) затверджує державні норми та правила з питань охорони культурної спадщини;

13) затверджує правила встановлення та утримання охоронних дощок, охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок на пам'ятках або в межах їхніх територій, затвердження їхніх зразків;

14) здійснює науково-методичне керівництво у питаннях охорони культурної спадщини, розроблення науково-проектної документації з визначення меж і режимів використання зон охорони пам'яток, охоронюваних археологічних територій, історичних ареалів населених місць;

15) укладає охоронні договори на пам'ятки, виявлені об'єкти культурної спадщини, їх частини;

16) затверджує методики, державні норми та правила з питань охорони культурної спадщини, у тому числі дослідження об'єктів культурної спадщини;

17) погоджує:

програми та проекти містобудівних, архітектурних та ландшафтних перетворень, будівельних, меліоративних, шляхових, земляних робіт на пам'ятках національного значення, їх територіях, в історико-культурних заповідниках, на історико-культурних заповідних територіях, у зонах охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць, а також програми і проекти, реалізація яких може позначитися на об'єктах культурної спадщини;

науково-проектну документацію на проведення робіт на об'єктах всесвітньої спадщини та в їх буферних зонах;

науково-проектну документацію на проведення робіт з консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту та пристосування пам'яток національного значення, пам'яток археології;

проведення масових і видовищних заходів у межах історико-культурних заповідників, віднесених до сфери його управління, історико-культурних заповідних територій;

проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок, місця розташування об'єктів землеустрою на території пам'яток та в їх охоронних зонах, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць в порядку, визначеному земельним законодавством;

розміщення зовнішньої реклами на пам'ятках, в зонах їх охорони, на об'єктах всесвітньої спадщини та в їх буферних зонах, в історичних ареалах населених місць;

історико-архітектурні опорні плани;

історико-містобудівні обґрунтування;

18) надає дозволи:

на переміщення (перенесення) пам'яток місцевого значення, щойно виявлених об'єктів культурної спадщини;

на проведення робіт з консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту та пристосування пам'яток національного значення, пам'яток археології та об'єктів всесвітньої спадщини;

на проведення будівельних, меліоративних, шляхових, земляних та інших робіт на пам'ятках національного значення, в межах території, на якій вони розташовані, та в зонах їх охорони, на території об'єктів всесвітньої спадщини та в їх буферних зонах, в межах історико-культурних заповідників, історико-культурних заповідних територіях, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць;

на зміну призначення пам'ятки національного значення, її частин та елементів;

здійснення написів, позначок на пам'ятці національного значення, на її території та в її охоронній зоні;

на виконання польових, підводних археологічних досліджень на території України;

на дослідження решток життєдіяльності людини, що містяться під землею поверхнею, під водою на території України;

на володіння, користування археологічними предметами і колекціями;

19) здійснює нагляд за виконанням робіт з дослідження, консервації, реабілітації, реставрації, ремонту, пристосування й музеєфікації пам'яток та інших робіт на пам'ятках;

20) призначає відповідні охоронні заходи щодо пам'яток та їхніх територій у разі виникнення загрози їх руйнування або пошкодження внаслідок дії природних факторів або проведення будь-яких робіт;

21) забороняє будь-яку діяльність юридичних або фізичних осіб, яка створює загрозу об'єкту культурної спадщини або порушує законодавство у сфері охорони культурної спадщини;

22) видає розпорядження та приписи щодо охорони пам'яток, припинення робіт на цих пам'ятках, їхніх територіях та в зонах охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць, якщо ці роботи здійснюються за відсутності затверджених або погоджених з органами охорони культурної спадщини програм та проектів, передбачених цим Законом дозволів або з відхиленням від них;

23) управляє в установленому законом порядку історико-культурними заповідниками, підприємствами, установами, організаціями, віднесеними до сфери його управління;

24) формує і розміщує державне замовлення, укладає з цією метою контракти на виявлення, дослідження, консервацію, реставрацію, реабілітацію, музеєфікацію, ремонт, пристосування пам'яток та інші заходи щодо охорони культурної спадщини;

25) забезпечує пошук рухомих об'єктів культурної спадщини України, що перебувають за її межами, та вживає заходів щодо їх повернення;

26) приймає в установленому порядку рішення щодо придбання у державну власність заявлених до вивезення культурних цінностей;

27) визначає державні установи та заклади, яким надається право проводити експертизу культурних цінностей;

28) затверджує порядок обчислення витрат, пов'язаних з ідентифікацією культурних цінностей України, проведенням їх експертизи, зберіганням, реставрацією, передачею іншій державі (транспортні витрати);

29) веде облік тимчасово ввезених культурних цінностей, культурних цінностей, щодо яких прийнято рішення стосовно вивезення (тимчасового вивезення), повернутих культурних цінностей України та культурних цінностей, переданих у дар Україні;

30) розробляє та забезпечує здійснення заходів, спрямованих на виконання міжнародних зобов'язань України щодо вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей;

31) надає науково-методичну допомогу у проведенні пошуку та поверненні культурних цінностей;

32) приймає рішення щодо передачі в установленому порядку для постійного зберігання державним музеям, бібліотекам, архівним установам та у передбачених законодавством випадках — релігійним організаціям культурних цінностей, вилучених митними або правоохоронними органами, а також конфіскованих за рішенням суду та обернених відповідно до закону в дохід держави;

33) забезпечує разом з митними та правоохоронними органами здійснення заходів, спрямованих на запобігання незаконному обігу культурних цінностей та боротьбу з їх контрабандою;

34) затверджує за погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі митної справи перелік культурних цінностей як товарів із зазначенням їх кодів згідно з Українською класифікацією товарів

зовнішньоекономічної діяльності, на які видається свідоцтво на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей з території України;

35) інформує в установленому порядку громадськість України та інших держав про факти втрати або крадіжки культурних цінностей, здійснює інші заходи щодо повернення викрадених, незаконно вивезених і не повернутих в Україну культурних цінностей;

36) застосовує фінансові санкції за порушення цього Закону;

37) подає в установленому порядку пропозиції щодо укладення міжнародних договорів у сфері охорони культурної спадщини;

38) визначає порядок повідомлення Комітету Всесвітньої спадщини про намір розпочати на об'єктах, включених до Списку всесвітньої спадщини, їх території та в буферних зонах таких об'єктів, великі за обсягом реставраційні роботи або нове будівництво, які можуть вплинути на визначну світову цінність об'єкта, склад матеріалів, що обґрунтовують можливість і необхідність проведення таких робіт;

39) погоджує науково-проектну документацію на проведення робіт на нерухомих об'єктах всесвітньої спадщини та в їх буферних зонах;

40) здійснює підготовку плану управління нерухомих об'єктом всесвітньої спадщини;

41) забезпечує здійснення заходів щодо моніторингу нерухомих об'єктів всесвітньої спадщини;

42) подає Національній комісії України у справах ЮНЕСКО інформацію для надання Комітету всесвітньої спадщини щорічного звіту про стан збереження нерухомих об'єктів всесвітньої спадщини та періодичного звіту про виконання Конвенції про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини;

43) інформує Комітет всесвітньої спадщини про затвердження буферних зон нерухомого об'єкта всесвітньої спадщини через центральний орган виконавчої влади, який забезпечує проведення зовнішньої політики держави і координацію діяльності у сфері зовнішніх зносин України;

44) залучає громадян до охорони культурної спадщини на правах громадських інспекторів;

45) визначає порядок винагороди залучуваних фахівців та громадян на правах громадських інспекторів, відшкодування їм витрат, пов'язаних з виконанням доручень щодо охорони культурної спадщини, а також винагороди осіб, які випадково виявили об'єкти археологічного характеру;

46) здійснює інші повноваження відповідно до закону.

Стаття 8. Територіальні органи охорони культурної спадщини, органи охорони культурної спадщини місцевого самоврядування

1. Територіальні органи охорони культурної спадщини створюються Кабінетом Міністрів України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві і Севастополі, районах, районах у містах, містах обласного, республіканського значення (Автономної Республіки Крим) і виконують функції центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини у визначених ним межах, а також здійснюють державний контроль і нагляд у сфері охорони культурної

спадщини.

Положення про територіальні органи охорони культурної спадщини затверджує центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

2. Органи охорони культурної спадщини місцевого самоврядування в межах своєї компетенції:

1) забезпечують виконання цього Закону, інших нормативно-правових актів про охорону культурної спадщини на відповідній території;

2) подають пропозиції територіальному органу охорони культурної спадщини про занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, внесення змін до нього, про занесення відповідної території до Списку історичних населених місць України, про включення об'єктів нематеріальної культурної спадщини до відповідного переліку нематеріальної культурної спадщини, наявної на території юрисдикції територіального органу охорони культурної спадщини;

3) забезпечують юридичним і фізичним особам доступ до інформації, що міститься у витягах з Державного реєстру нерухомих пам'яток України, переліків нематеріальної культурної спадщини, наявної на території їх юрисдикції;

4) надають інформацію щодо програм та проектів будь-яких змін у зонах охорони пам'яток та в історичних ареалах населених місць;

5) забезпечують дотримання режиму використання пам'яток місцевого значення, їх територій, зон охорони;

б) забезпечують захист об'єктів культурної спадщини від загрози знищення, руйнування або пошкодження;

7) організовують:

розроблення відповідних програм охорони культурної спадщини;

відповідні охоронні заходи щодо пам'яток місцевого значення та їх територій у разі виникнення загрози їх пошкодження або руйнування внаслідок дії природних факторів чи проведення будь-яких робіт;

8) надають висновки територіальному органу охорони культурної спадщини:

щодо відповідних програм та проектів містобудівних, архітектурних і ландшафтних перетворень, будівельних, меліоративних, шляхових, земляних робіт на пам'ятках місцевого значення, історико-культурних заповідних територіях та в зонах їх охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць, а також програм та проектів, реалізація яких може позначитися на стані об'єктів культурної спадщини;

щодо відведення та надання земельних ділянок, погодження місця розташування об'єкта;

дослідження об'єктів культурної спадщини, які потребують рятівних робіт;

9) видають розпорядження та приписи щодо охорони пам'яток місцевого значення, припинення робіт на цих пам'ятках, їх територіях та в зонах охорони, якщо ці роботи проводяться за відсутності затверджених або погоджених з органами охорони культурної спадщини виконавчої влади програм та проектів, передбачених цим Законом дозволів або з відхиленням від них;

10) укладають охоронні договори на пам'ятки та попередні договори про укладення в майбутньому охоронного договору в межах повноважень, делегованих органом охорони культурної спадщини виконавчої влади відповідно до закону;

12) забезпечують в установленому законодавством порядку виготовлення, встановлення та утримання охоронних дощок, охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок на пам'ятках або в межах їх територій;

13) готують пропозиції та проекти розпоряджень щодо проведення робіт з консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту та пристосування об'єктів культурної спадщини, відповідного використання пам'яток та подають їх на розгляд відповідному органу виконавчої влади;

14) популяризують справу охорони культурної спадщини на відповідній території, організують науково-методичну, експозиційно-виставкову та видавничу діяльність у цій сфері;

15) виконують функції замовника, укладають з цією метою контракти на виявлення, дослідження, консервацію, реставрацію, реабілітацію, музеєфікацію, ремонт, пристосування об'єктів культурної спадщини та інші заходи щодо охорони культурної спадщини;

16) готують пропозиції до програм соціально-економічного розвитку відповідної території і проектів місцевого бюджету та подають їх на розгляд відповідному органу виконавчої влади;

17) інформують органи охорони культурної спадщини виконавчої влади про пошкодження, руйнування, загрозу або можливу загрозу пошкодження, руйнування пам'яток, що знаходяться на їх території;

19) беруть участь в організації підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників у сфері охорони культурної спадщини;

20) застосовують фінансові санкції за порушення цього Закону;

22) здійснюють інші повноваження відповідно до закону.

3. Органи охорони культурної спадщини місцевого самоврядування щорічно звітують перед центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини та громадськістю про стан збереження об'єктів культурної спадщини.

Стаття 9. Порядок надання дозволів, погоджень і висновків органами охорони культурної спадщини

1. Дозволи і погодження, передбачені цим Законом, надаються органами охорони культурної спадщини безоплатно.

2. Порядок надання органами охорони культурної спадщини дозволів і погоджень, анулювання, зупинення, переоформлення та видачі дублікатів дозволів і погоджень визначається Кабінетом Міністрів України.

3. Набуття суб'єктом господарювання права на провадження будь-яких дій щодо здійснення господарської діяльності на об'єктах культурної спадщини на підставі подання декларації відповідності матеріально-технічної бази вимогам законодавства забороняється.

4. Дозволи, передбачені цим Законом, надаються строком на один рік. Строк дії дозволу обчислюється починаючи від дня його реєстрації, якщо в ньому не

передбачено інше. Дію дозволу може бути продовжено одноразово на один рік.

Погодження, передбачені цим Законом, надаються строком до трьох років.

5. Орган охорони культурної спадщини зобов'язаний надати дозвіл чи погодження або письмову обґрунтовану відмову у їх наданні протягом одного місяця з дня подання фізичною або юридичною особою відповідних документів.

Підставами для відмови у наданні відповідних дозволів і погоджень, передбачених цим Законом, є:

1) неподання документів, необхідних для прийняття рішення про надання дозволу, погодження, або виявлення в поданих документах недостовірної інформації;

2) невідповідність документів, поданих для отримання дозволу, погодження, вимогам щодо їх оформлення;

3) невідповідність певного виду використання пам'яток (їх частин), їх територій та зон їх охорони, охоронюваних археологічних територій, історичних ареалів населених місць встановленому режиму їх використання;

4) визначена експертним висновком за результатами наукової археологічної експертизи наявність на відповідній території нерухомих об'єктів археологічної спадщини, які не можуть бути переміщені (перенесені) на інше місце і підлягають консервації, музеєфікації та подальшому використанню в культурно-освітніх цілях.

6. Підставою для зупинення дії дозволу, погодження є акт перевірки особи, що отримала відповідний документ, яким засвідчується:

факт проведення робіт або провадження певної діяльності, не передбачених дозволом чи погодженням;

факт проведення робіт, проведення яких потребує отримання окремого дозволу чи погодження, передбаченого цим Законом;

факт проведення робіт або провадження певної діяльності з недотриманням умов наданого дозволу чи з відхиленням від погодженої органом охорони культурної спадщини науково-проектної, проектної документації, якщо виявлені порушення неможливо усунути у процесі провадження діяльності, на яку видано дозвіл.

7. Підставами для анулювання відповідного дозволу, погодження, передбаченого цим Законом, є:

1) заява фізичної чи юридичної особи про анулювання дозволу, погодження;

2) документ про припинення державної реєстрації суб'єкта господарювання;

3) нотаріально засвідчена копія свідоцтва про смерть фізичної особи;

4) встановлення факту надання в заяві та документах, що додаються до неї, поданих для одержання дозволу, погодження, недостовірної інформації.

5) акт про засвідчення факту використання пам'ятки чи її частини у спосіб, що становить загрозу її пошкодження, руйнування чи знищення;

6) акт про засвідчення факту неприпинення земляних робіт у разі виявлення знахідок археологічного або історичного характеру під час їх проведення, неповідомлення відповідного органу охорони культурної спадщини про виявлення знахідок археологічного або історичного характеру під час проведення земляних

робіт, відновлення земляних робіт до завершення археологічних досліджень відповідної території;

7) зміна меж та/або режимів використання територій, пов'язаних з охороною культурної спадщини, у разі коли реалізація проекту чи проведення певних робіт, щодо яких видано дозвіл, погодження, не відповідають зміненому режиму використання відповідної території, що негативно вплине на режим збереження об'єктів культурної спадщини;

8) акт про засвідчення факту невиконання рішення органу охорони культурної спадщини про усунення порушень, пов'язаних з додержанням основних вимог та особливих умов провадження діяльності, зазначених у виданому дозволі чи погодженні, вимог нормативно-правових актів, що були підставою для прийняття рішення про усунення таких порушень;

9) акт про засвідчення факту передачі дозволу або його копії іншій юридичній або фізичній особі для провадження діяльності, на яку видано дозвіл;

10) акт про засвідчення факту відмови особи, що отримала дозвіл, від проведення органом охорони культурної спадщини перевірки.

8. Новий дозвіл, погодження видаються в установленому порядку у разі усунення факторів, які стали підставою для його анулювання.

Стаття 10. Консультативні органи з питань охорони культурної спадщини

1. Для розгляду наукових рекомендацій та пропозицій щодо розроблення основних напрямів розвитку охорони культурної спадщини, обговорення найважливіших програм, проектів з питань охорони культурної спадщини центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини створює науково-методичну раду з провідних учених і висококваліфікованих фахівців-практиків.

Склад науково-методичної ради і положення про неї затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини. Витрати на роботу науково-методичної ради здійснюються центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

2. Для погодженого вирішення питань щодо охорони культурної спадщини в Автономній Республіці Крим, на територіях областей, міст Києва та Севастополя, інших населених пунктів територіальні органи охорони культурної спадщини можуть створювати консультативні ради з провідних учених і висококваліфікованих фахівців-практиків.

Консультативні ради діють на підставі типового положення, що затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

Склад консультативної ради затверджується керівником відповідного територіального органу охорони культурної спадщини. Витрати на роботу цих рад здійснюються зазначеними органами охорони культурної спадщини.

Стаття 11. Залучення фахівців, підприємств, установ, організацій та населення до охорони культурної спадщини

1. Підприємства усіх форм власності, заклади науки, освіти та культури, громадські організації, громадяни сприяють органам охорони культурної спадщини в роботі з охорони культурної спадщини.

Фізичні та юридичні особи можуть:

на правах громадських інспекторів з охорони культурної спадщини брати участь у проведенні спільно з представниками органів охорони культурної спадщини перевірок додержання підприємствами, установами, організаціями та громадянами вимог законодавства про охорону культурної спадщини;

надавати допомогу органам охорони культурної спадщини по запобіганню правопорушенням у сфері охорони культурної спадщини;

встановлювати шефство над об'єктами культурної спадщини з метою забезпечення їх збереження та поширення знань про них;

отримувати достовірну інформацію про об'єкти культурної спадщини;

брати участь у громадських обговореннях питань, пов'язаних з охороною культурної спадщини;

брати участь у популяризації культурної спадщини серед населення, сприяти її вивченню дітьми та молоддю;

іншим чином сприяти державі у здійсненні заходів з охорони об'єктів культурної спадщини

2. Українське товариство охорони пам'яток історії та культури, інші громадські організації, до статутних завдань яких належать питання, пов'язані з охороною культурної спадщини, сприяють роботі органів охорони культурної спадщини та залученню широких верств населення до участі в охороні культурної спадщини, здійснюють пропаганду культурної спадщини і законодавства про її охорону, громадський контроль за її збереженням, використанням, консервацією, реставрацією, реабілітацією, музеефікацією та ремонтом.

Незалежні групи спеціалістів з ініціативи об'єднань громадян, органів охорони культурної спадщини, а також інших органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за рахунок їх власних коштів або на громадських засадах можуть здійснювати громадську експертизу з питань охорони культурної спадщини. Висновки даної експертизи враховуються органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування при прийнятті відповідних рішень згідно із законом.

3. Органи охорони культурної спадщини можуть винагороджувати залучуваних фахівців та громадян на правах громадських інспекторів, а також відшкодовувати їм витрати, пов'язані з виконанням доручень щодо охорони культурної спадщини, за рахунок коштів, призначених для фінансування охорони культурної спадщини в порядку, що встановлюється центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

Стаття 12. Сприяння органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування діяльності щодо охорони культурної спадщини

Органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування сприяють:

діяльності Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, інших громадських, науково-дослідних, проектних організацій, установ та підприємств різних форм власності щодо охорони культурної спадщини;

підприємствам будівельних матеріалів і виробів, спеціалізованим організаціям та майстерням щодо виконання робіт з ремонту, реставрації, реабілітації пам'яток;

підготовці фахівців з охорони культурної спадщини.

Стаття 13. Доступ до об'єктів культурної спадщини

Право безумовного доступу до об'єктів культурної спадщини з метою їхнього обстеження, ознайомлення зі станом зберігання, характером та способом використання, ведення реставраційних робіт, одержання відповідних даних, наукового вивчення мають особи, уповноважені на це органами охорони культурної спадщини.

Власник об'єкта культурної спадщини або уповноважений ним орган (особа), особа, яка набула права володіння, користування чи управління, виконавець реставраційних робіт зобов'язані допускати уповноважених органами охорони культурної спадщини осіб для виконання ними своїх обов'язків до об'єктів культурної спадщини і на їх територію та на вимогу цих осіб надавати документацію щодо об'єктів культурної спадщини та робіт, які на них проводяться.

Стаття 14. Екскурсійне відвідування пам'яток

Органи охорони культурної спадщини забезпечують по можливості вільний доступ до пам'яток з метою їхнього екскурсійного відвідування, якщо вони вважаються придатними для цього. Власник пам'ятки або уповноважений ним орган, особа, яка набула права володіння, користування чи управління, зобов'язані за погодженням з органами охорони культурної спадщини організувати такий доступ. Порядок цього доступу встановлюється охоронними договорами.

Стаття 15. Міжвідомча рада з питань вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей

Для координації роботи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади щодо управління та здійснення контролю за вивезенням, ввезенням і поверненням культурних цінностей створюється Міжвідомча рада з питань вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей. Посадовий склад Міжвідомчої ради з питань вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей і положення про неї затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 16. Міжвідомча консультативна рада з питань охорони та збереження нематеріальної культурної спадщини

Для координації роботи міністерств, інших органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування наукових, науково-дослідних установ щодо виявлення, ідентифікації, документування об'єктів нематеріальної культурної спадщини, їх державної реєстрації в центральному органі виконавчої влади у сфері культури створюється Міжвідомча консультативна рада з питань охорони та збереження нематеріальної культурної спадщини. Посадовий склад Міжвідомчої консультативної ради з питань охорони та збереження нематеріальної культурної спадщини та положення про неї затверджується Кабінетом Міністрів України.

РОЗДІЛ III. ОХОРОНА НЕРУХОМИХ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 17. Державний реєстр нерухомих пам'яток України

1. Об'єкти нерухокої культурної спадщини незалежно від форм власності відповідно до їхньої археологічної, естетичної, етнологічної, історичної, мистецької,

наукової чи художньої цінності підлягають державній реєстрації – занесенню до Державного реєстру нерухомих пам'яток України (далі – Державний реєстр) за категоріями національного та місцевого значення пам'ятки. Із занесенням до Державного реєстру на об'єкт культурної спадщини, на всі його складові елементи, що становлять предмет його охорони, поширюється правовий статус пам'ятки.

2. Не підлягають державній реєстрації об'єкти, що є сучасними копіями існуючих пам'яток або спорудами (витворами), створеними за старовинними проектами чи науковими реконструкціями, в тому числі масові тиражовані копії.

Стаття 18. Занесення нерухомого об'єкта культурної спадщини до Державного реєстру та внесення змін до нього

1. Занесення об'єкта культурної спадщини до Державного реєстру та внесення змін до нього (вилучення з Державного реєстру, зміна категорії пам'ятки) провадяться відповідно до категорії пам'ятки:

а) постановою Кабінету Міністрів України – щодо пам'яток національного значення за поданням центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини;

б) рішенням центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини – щодо пам'яток місцевого значення.

Порядок визначення категорій пам'яток та їх занесення до Державного реєстру визначає Кабінет Міністрів України.

Стосовно пам'яток, включених до Списку всесвітньої спадщини, у Державному реєстрі робиться відповідна відмітка про їх світову культурну цінність.

2. На кожну пам'ятку складається облікова документація: облікова картка та паспорт, які у паперовому та електронному вигляді підлягають постійному зберіганню в органах охорони культурної спадщини. Форми облікової картки та паспорта пам'ятки затверджує центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

Відсутність облікової документації не є підставою для позбавлення об'єкта культурної спадщини правового статусу пам'ятки.

3. Нерухомі об'єкти культурної спадщини до вирішення питання про їх реєстрацію як пам'яток вносяться до переліків нерухомих об'єктів культурної спадщини, які затверджуються рішеннями територіальних органів охорони культурної спадщини за місцем знаходження об'єктів культурної спадщини.

Із занесенням до Переліку нерухомих об'єктів культурної спадщини об'єкт культурної спадщини набуває правового статусу виявленого об'єкта культурної спадщини, про що територіальний орган охорони культурної спадщини в письмовій формі повідомляє власника цього об'єкта або уповноважений ним орган (особу).

Порядок обліку нерухомих об'єктів культурної спадщини визначає центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

4. Органи охорони культурної спадщини видають власникам пам'яток або уповноваженим ними органам (особам) свідоцтва про реєстрацію нерухомих об'єктів культурної спадщини як пам'яток.

5. Центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини

надає територіальним органам охорони культурної спадщини витяги з Державного реєстру щодо пам'яток, які належать до їх юрисдикції.

Стаття 19. Вилучення пам'ятки з Державного реєстру

Пам'ятку може бути вилучено з Державного реєстру лише у разі, якщо:

пам'ятку зруйновано внаслідок стихійного лиха чи дії інших непереборних обставин за неможливості повного чи фрагментарного відтворення пам'ятки;;

пам'ятка археології, що не виявлена в наземних обсягових формах, досліджена на всій площі і по всій глибині культурного шару і при цьому не виявлено об'єктів культурної спадщини, які підлягають консервації або музеєфікації на місці та подальшому використанню;

пам'ятка втратила предмет охорони.

Стаття 20. Зберігання облікової документації на нерухомі об'єкти культурної спадщини

1. Центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини забезпечує постійне зберігання облікової документації на нерухомі пам'ятки, науково-дослідної та науково-проектної документації, ведення відповідних інформаційних баз даних.

2. Один примірник усіх видів науково-проектної документації на консервацію, реставрацію, реабілітацію, музеєфікацію, регенерацію, ремонт та пристосування та нерухомих об'єктів культурної спадщини передається на зберігання до центрального органу у сфері охорони культурної спадщини або до визначеної ним наукової установи.

Стаття 21. Історико-культурні заповідники та історико-культурні заповідні території

1. Комплекс (ансамбль) пам'яток з усією сукупністю компонентів, що становить культурну, історичну та наукову цінність, просторово, планувально і функціонально виділений у структурі населеного пункту або локалізований поза його межами, може бути оголошений історико-культурним заповідником державного або місцевого значення.

Історико-культурним заповідником державного значення оголошується комплекс (ансамбль) пам'яток, що має особливу культурну, історичну і наукову цінність, справив значний вплив на розвиток культури, архітектури, містобудування, безпосередньо пов'язаний з видатними історичними подіями.

Історико-культурним заповідником місцевого значення оголошується комплекс (ансамбль) пам'яток, що відображає характерні особливості історії, культури, архітектури чи містобудування окремого регіону або населеного пункту.

2. Історико-культурною заповідною територією оголошується історично сформована територія, в межах якої збереглася значна кількість об'єктів культурної спадщини.

Оголошення території історико-культурною заповідною територією здійснюється без вилучення пам'яток, їх комплексів (ансамблів), земельних ділянок, розташованих у межах такої території, у їх власників або користувачів.

3. Залежно від домінуючого виду об'єктів культурної спадщини історико-

культурні заповідники чи історико-культурні заповідні території можуть бути історико-архітектурними, архітектурно-історичними, історико-меморіальними, історико-археологічними, історико-етнографічними.

4. У межах історико-культурного заповідника та історико-культурної заповідної території забороняється діяльність, що негативно впливає або може негативно вплинути на стан збереження об'єктів культурної спадщини, режим їх охорони та використання.

Проведення масових і видовищних заходів здійснюються:

у межах історико-культурного заповідника - за погодженням з органом, до сфери управління якого належить історико-культурний заповідник;

у межах історико-культурної заповідної території - за погодженням з центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини, на підставі висновку органу, що забезпечує дотримання режиму історико-культурної заповідної території.

5. Положення про історико-культурний заповідник затверджується органом, до сфери управління якого він віднесений при прийнятті рішення про оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток історико-культурним заповідником.

Положення про історико-культурну заповідну територію затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

6. Межі, зони охорони, обсяги і строки проведення робіт з консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту і пристосування об'єктів культурної спадщини, благоустрою історико-культурного заповідника та упорядкування історико-культурної заповідної території, а також заходи з охорони і використання об'єктів культурної спадщини, збереження і відтворення традиційного характеру середовища визначаються відповідно у плані організації території історико-культурного заповідника або плані організації історико-культурної заповідної території - науково-проектній документації, що розробляється відповідно до закону в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

План організації території історико-культурного заповідника затверджується органом, до сфери управління якого він віднесений при прийнятті рішення про оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток історико-культурним заповідником.

План організації історико-культурної заповідної території затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

Стаття 22. Порядок оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток історико-культурним заповідником або території історико-культурною заповідною територією

1. Підготовку і подання клопотання про оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток історико-культурним заповідником або території історико-культурною заповідною територією можуть здійснювати фізичні та/або юридичні особи.

У клопотанні з урахуванням культурної, історичної та наукової цінності комплексу (ансамблю) пам'яток чи окремої території обґрунтовується необхідність їх оголошення відповідно історико-культурним заповідником або історико-культурною заповідною територією.

До клопотання додаються документи, що підтверджують обґрунтування необхідності оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток чи території відповідно історико-культурним заповідником або історико-культурною заповідною територією.

2. Клопотання про оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток історико-культурним заповідником або території історико-культурною заповідною територією надається органу охорони культурної спадщини за місцезнаходженням відповідних комплексу (ансамблю) пам'яток або території. Клопотання розглядається у місячний строк з дня його отримання.

За наслідками розгляду клопотання орган охорони культурної спадщини надає висновок про доцільність оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток історико-культурним заповідником або території історико-культурною заповідною територією разом з необхідними документами відповідному органу, визначеному частиною третьою цієї статті.

Перелік документів, необхідних для прийняття рішення про оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток історико-культурним заповідником або території історико-культурною заповідною територією, визначає Кабінет Міністрів України.

3. Рішення про оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток історико-культурним заповідником державного значення або території історико-культурною заповідною територією приймає Кабінет Міністрів України.

Рішення про оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток історико-культурним заповідником місцевого значення приймає відповідно Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласна, Київська і Севастопольська міські ради.

Стаття 23. Особливості управління та функціонування історико-культурних заповідників

1. З метою забезпечення дотримання режиму історико-культурного заповідника, визначеного положенням про нього, орган, до сфери управління якого належить заповідник, утворює адміністрацію історико-культурного заповідника.

Адміністрація історико-культурного заповідника є закладом культури і здійснює культурно-освітню, науково-дослідну діяльність у сфері охорони культурної спадщини та музейній справі, а також туристичну діяльність.

2. Завдання, напрями діяльності адміністрації історико-культурного заповідника, порядок управління історико-культурним заповідником визначаються положенням про неї, що затверджується органом, до сфери управління якого належить історико-культурний заповідник.

Типове положення про адміністрацію історико-культурного заповідника затверджує Кабінет Міністрів України.

3. Адміністрація історико-культурного заповідника відповідно до закону:

1) проводить роботу з виявлення, фіксації, класифікації, складення облікової документації на об'єкти культурної спадщини, готує документацію для їх державної реєстрації;

2) інформує відповідний орган охорони культурної спадщини про пошкодження, руйнування, загрозу або можливу загрозу пошкодження, руйнування об'єктів історико-культурного заповідника;

3) здійснює науково-методичне керівництво проведенням робіт з дослідження, консервації, реабілітації, реставрації, ремонту, пристосування і музеєфікації пам'яток та інших робіт на території історико-культурного заповідника та в зонах його охорони;

4) надає висновки відповідному органу охорони культурної спадщини щодо можливості розміщення реклами на території історико-культурного заповідника та в зонах його охорони;

5) вживає заходів для запобігання і припинення порушення вимог законодавства про охорону культурної спадщини, а також для усунення негативних наслідків і відшкодування шкоди, завданої такими порушеннями;

6) здійснює інші заходи щодо охорони та збереження об'єктів історико-культурного заповідника.

З метою забезпечення дотримання режиму історико-культурного заповідника його адміністрація відповідно до закону може забезпечувати охорону об'єктів і території заповідника.

4. Відповідно до завдань та напрямів діяльності адміністрація історико-культурного заповідника може надавати платні послуги, перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України.

5. Майно історико-культурного заповідника, що перебуває у державній або комунальній власності, передається його адміністрації на праві оперативного управління і не підлягає відчуженню.

6. Земельні ділянки в межах історико-культурного заповідника надаються його адміністрації в користування відповідно до закону.

7. Історико-культурний заповідник може мати власну символіку.

Стаття 24. Особливості управління та функціонування історико-культурних заповідних територій

1. Забезпечення дотримання режиму історико-культурної заповідної території з розташованими на ній нерухомими об'єктами культурної спадщини, визначеного у положенні про неї, здійснюється за рішенням Кабінету Міністрів України органом охорони культурної спадщини за місцезнаходженням такої території або адміністрацією історико-культурної заповідної території чи адміністрацією історико-культурного заповідника, з яким пов'язана ця територія.

2. У разі прийняття Кабінетом Міністрів України рішення про забезпечення дотримання режиму історико-культурної заповідної території її адміністрацією така адміністрація створюється Кабінетом Міністрів України.

3. З метою забезпечення дотримання режиму історико-культурної заповідної території її адміністрація виконує функції, передбачені частиною третьою статті 23 цього Закону.

4. Завдання та напрями діяльності адміністрації історико-культурної заповідної території визначаються в положенні про неї, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 25. Охоронювані археологічні території

1. Топографічно визначені території чи водні об'єкти, в яких містяться об'єкти

культурної спадщини або можлива їх наявність можуть за рішенням центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини оголошуватися охоронюваними археологічними територіями на обмежений або необмежений строк у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Правовий режим охоронюваної археологічної території визначається центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

Інформація, що стосується об'єктів культурної спадщини таких територій чи водних об'єктів, може бути визнана центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини конфіденційною. Особи, які мають доступ до такої інформації у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків, зобов'язані зберігати її конфіденційність.

Стаття 26. Зони охорони пам'яток, історичні ареали населених місць

1. З метою захисту традиційного характеру середовища окремих пам'яток, їх комплексів (ансамблів), історико-культурних заповідників, історико-культурних заповідних територій навколо них встановлюються зони охорони пам'яток: охоронні зони, зони регулювання забудови, зони охоронюваного ландшафту, зони охорони археологічного культурного шару.

Навколо пам'яток, включених до Списку всесвітньої спадщини, встановлюються буферні зони, про затвердження яких центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини в установленому порядку інформує Комітет всесвітньої спадщини через центральний орган виконавчої влади, який забезпечує проведення зовнішньої політики держави і координацію діяльності у сфері зовнішніх зносин України.

Межі та режими використання територій пам'яток та зон їх охорони, межі і режими використання територій об'єктів, включених до Списку всесвітньої спадщини, та їх буферних зон визначаються відповідною науково-проектною документацією і затверджуються у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

2. З метою захисту традиційного характеру середовища населених місць, які зберегли повністю або частково історичний ареал, вони заносяться до Списку історичних населених місць України рішенням Кабінету Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

В історичних населених місцях, занесених до Списку історичних населених місць України визначаються історичні ареали. Межі та режими використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на територіях історичних ареалів населених місць визначаються на основі історико-архітектурних опорних планів відповідною науково-проектною документацією, яка затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини або уповноваженими ним територіальними органами охорони культурної спадщини.

Порядок визнання населеного місця історичним, Порядок визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць визначаються Кабінетом Міністрів України.

Список історичних населених місць України розміщується на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

3. Містобудівні, архітектурні чи ландшафтні перетворення, будівельні, меліоративні, шляхові, земляні роботи на охоронюваних археологічних територіях, у межах зон охорони пам'яток, історичних ареалах населених місць України здійснюються за письмовим дозволом органу охорони культурної спадщини.

Дозвіл на проведення будівельних, меліоративних, шляхових, земляних та інших робіт на пам'ятках, в межах території, на якій вони розташовані, та в зонах їх охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць надається органом охорони культурної спадщини на підставі погодженої з ним науково-проектної документації.

Стаття 27. Правовий режим територій, пов'язаних з охороною культурної спадщини

1. Землі, на яких розташовані пам'ятки, історико-культурні заповідники, історико-культурні заповідні території, охоронювані археологічні території належать до земель історико-культурного призначення, включаються до державних земельних кадастрів, містобудівного кадастру, планів землекористування, проектів землеустрою, іншої проектно-планувальної та містобудівної документації.

2. Режими використання, встановлені у межах територій пам'яток та зон їх охорони, у межах територій об'єктів, включених до Списку всесвітньої спадщини, та їх буферних враховуються при плануванні територій на державному, регіональному та місцевому рівнях, складанні та коригуванні містобудівної документації.

3. Встановлення зон охорони пам'яток та затвердження меж історичних ареалів населених місць не може бути підставою для примусового вилучення з володіння (користування) земельних ділянок у юридичних та фізичних осіб за умов дотримання землевласниками та землекористувачами правил використання земель історико-культурного призначення.

Стаття 28. Заборона знесення, зміни, заміни нерухомих об'єктів культурної спадщини та порядок їх переміщення (перенесення)

Знесення, зміна, заміна, переміщення (перенесення) пам'яток, виявлених об'єктів культурної спадщини на інші місця, реконструкція та проведення капітального ремонту, який призводить до втрати предмету охорони пам'ятки, забороняється.

Переміщення (перенесення) пам'ятки, виявленого об'єкта культурної спадщини на інше місце допускається як виняток у випадках, коли їх неможливо зберегти на місці, за умови проведення комплексу наукових досліджень з вивчення та фіксації пам'ятки, виявленого об'єкта культурної спадщини (обміри, фотофіксація тощо).

Фінансування всіх заходів з вивчення, фіксації, переміщення (перенесення) пам'яток, виявлених об'єктів культурної спадщини, що підлягають переміщенню (перенесенню) відповідно до цього Закону, провадиться за рахунок коштів замовника робіт, які викликали необхідність переміщення (перенесення) пам'ятки, виявленого об'єкта культурної спадщини. Якщо переміщення (перенесення) пам'ятки, виявленого об'єкта культурної спадщини є необхідним внаслідок дії непереборної сили, вивчення та фіксація пам'ятки, виявленого об'єкта культурної спадщини провадиться за рахунок коштів Державного бюджету України.

Стаття 29. Захист об'єктів культурної спадщини

Будівельні, меліоративні, шляхові та інші роботи, що можуть призвести до руйнування, знищення чи пошкодження нерухомих об'єктів культурної спадщини, проводяться тільки після повного дослідження цих об'єктів.

Роботи на виявлених об'єктах культурної спадщини здійснюються за наявності письмового дозволу органу охорони культурної спадщини на підставі погодженої з ним науково-проектної документації.

З метою захисту нерухомих об'єктів культурної спадщини, в тому числі археологічних об'єктів, що можуть бути виявлені, відчуження (надання) земельних ділянок із земель державної чи комунальної власності, здійснюється за погодженням органів охорони культурної спадщини згідно із законом.

Погодженню проектів відведення земельних ділянок на територіях пам'яток археології, в зонах їх охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць у випадках, передбачених цим Законом, передусім повне археологічне дослідження території або проведення наукової археологічної експертизи.

Програми та проекти містобудівних, архітектурних та ландшафтних перетворень, будівельних, меліоративних, шляхових, земляних робіт, в зонах охорони пам'яток, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць погоджуються з органами охорони культурної спадщини згідно із законом.

У разі зміни землевласника, землекористувача на території пам'яток, в зонах їх охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць, особа, яка набула права власності чи права користування земельною ділянкою, зобов'язана у п'ятиденний строк з дати набуття такого права направити до органу охорони культурної спадщини, на території якого розташована земельна ділянка, повідомлення про набуття такою особою права власності чи права користування земельною ділянкою разом копією документа, що посвідчує право власності чи користування земельною ділянкою. Повідомлення про зміну землевласника, землекористувача на території пам'ятки та в зонах її охорони приєднуються до облікової документації на пам'ятку.

Стаття 30. Суб'єкти права власності на пам'ятки

Пам'ятка, крім пам'ятки археології, може перебувати у державній, комунальній або приватній власності. Суб'єкти права власності на пам'ятку визначаються згідно із законом.

Усі пам'ятки археології, в тому числі ті, що знаходяться під водою, можуть перебувати у державній чи комунальній власності. Рухомі предмети, пов'язані з об'єктами археологічної спадщини, є державною власністю і підлягають віднесенню до державної частини Музейного фонду України, обліку та збереженню у порядку, визначеному законодавством.

Право власності на скарб, що становить культурну цінність, визначається в порядку, встановленому Цивільним кодексом України з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом.

Відомості щодо правового режиму нерухомого майна як пам'ятки культурної спадщини вносяться в Державний реєстр речових прав. У документі, який посвідчує

право власності на пам'ятку (її частину) вказуються категорія пам'ятки, дата і номер рішення про її державну реєстрацію.

Землі, на яких розташовані пам'ятки археології, перебувають у державній та комунальній власності або вилучаються (викупуваються) у державну чи комунальну власність в установленому законом порядку, за винятком земельних ділянок, на яких розташовуються пам'ятки археології - поля давніх битв.

Стаття 31. Здійснення права власності на об'єкти культурної спадщини, що є пам'ятками

1. Об'єкти культурної спадщини, що є пам'ятками (за винятком пам'яток археології та пам'яток, відчуження або передача яких обмежується законодавчими актами України) можуть бути відчужені, а також передані власником або уповноваженим ним органом у володіння, користування чи управління іншій юридичній або фізичній особі з дотриманням вимог, встановлених цим Законом.

Пам'ятка може бути відчужена з державної чи комунальної власності лише за умови укладення майбутнім власником з відповідним органом охорони культурної спадщини попереднього договору про укладення в майбутньому охоронного договору на пам'ятку (її частину) з викладенням його істотних умов, у тому числі щодо цільового використання пам'ятки, робіт, які майбутній власник зобов'язується провести на пам'ятці з метою утримання її в належному стані.

Перелік пам'яток, які не підлягають відчуженню або передачі з державної (комунальної) власності, затверджується Верховною Радою України.

2. Власник пам'ятки чи її частини або уповноважений ним орган (особа) зобов'язаний у 5-денний строк з дати набуття права власності на пам'ятку чи її частину, а також з дати укладення договору про передачу пам'ятки чи її частини у володіння, користування чи управління іншій особі направити до органу охорони культурної спадщини за місцем знаходження пам'ятки повідомлення про набуття такою особою права власності на пам'ятку чи її частину, а також про передачу пам'ятки чи її частини у володіння, користування чи управління іншій особі, разом із копією документа, що посвідчує право власності, володіння, користування управління пам'яткою чи її частиною. Повідомлення разом із доданими до них документами приєднуються до облікової документації на пам'ятку.

3. У разі повного дослідження земельної ділянки на території археологічної пам'ятки та відсутності в межах дослідженої території археологічних об'єктів, які не можуть бути переміщені (перенесені) на інше місце і підлягають консервації, музеєфікації та подальшому використанню в культурно-освітніх цілях, що підтверджується звітом за результатами археологічного дослідження, така земельна ділянка може бути відчужена із земель державної чи комунальної власності із застереженням стосовно режиму її використання та забезпечення доступу на її територію археологів, які мають відповідний дозвіл для здійснення археологічних досліджень із застосуванням новітніх методів і технологій.

Стаття 32. Грошова оцінка пам'ятки

Кожна пам'ятка має майнову цінність, що обчислюється у грошовій одиниці України. Пам'ятки підлягають грошовій оцінці за нормативами і методикою, що затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 33. Право привілесвої купівлі пам'яток

1. У разі продажу пам'ятки (крім пам'ятки, яка не підлягає приватизації) власник або уповноважений ним орган (особа) зобов'язаний у письмовій формі повідомити про це центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини із зазначенням ціни та інших умов продажу.

2. Центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини має право привілеєвої купівлі пам'ятки.

У разі відмови від здійснення цього права чи нездійснення його протягом одного місяця з дня одержання повідомлення власник або уповноважений ним орган має право на продаж пам'ятки.

Стаття 34. Засади утримання і використання пам'яток

1. Утримання і використання пам'яток не повинно погіршувати їх технічний стан, а також змінювати їх автентичний вигляд.

2. Вимоги державних органів пожежної, санітарної, екологічної безпеки та інших зацікавлених органів щодо умов утримання та використання пам'яток не можуть призводити до змін автентичного вигляду пам'яток, погіршувати їх естетичну, історичну, мистецьку, наукову чи художню цінність.

3. Використання пам'яток, їх комплексів (ансамблів), у тому числі періодичне (для проведення громадських заходів і акцій), повинно здійснюватися з урахуванням культурно-історичній функції пам'яток та норм суспільної моралі.

Стаття 35. Утримання і використання нерухомих об'єктів культурної спадщини

1. Власник або уповноважений ним орган (особа), користувач пам'ятки, виявленого об'єкта культурної спадщини відповідають за їх збереженість і зобов'язані дотримуватися вимог органів охорони культурної спадщини, утримувати пам'ятку, виявлений об'єкт культурної спадщини в належному стані, своєчасно провадити ремонт, захищати від пошкодження, руйнування або знищення відповідно до цього Закону.

Юридичні та фізичні особи зобов'язані забезпечити збереженість пам'яток на землях, якими вони користуються.

2. Використання пам'ятки, виявленого об'єкта культурної спадщини повинно здійснюватися відповідно до режимів використання, встановлених органами охорони культурної спадщини, у спосіб, що потребує якнайменших змін і доповнень пам'ятки, виявленого об'єкта культурної спадщини та забезпечує збереження їх матеріальної автентичності, просторової композиції, а також елементів обладнання, упорядкування, оздоби тощо.

Режим використання пам'ятки, виявленого об'єкта культурної спадщини чи їх частин, у тому числі територій, на яких вони розташовані, встановлюється охоронним договором.

3. Забороняється змінювати призначення пам'ятки, її частин та елементів, робити написи, позначки на ній, на її території та в її охоронній зоні без дозволу органу охорони культурної спадщини.

Зміна характеру функціонального використання нерухомої пам'ятки можлива за погодженням з органом охорони культурної спадщини за умови, якщо така зміна не суперечить засадам утримання і використання нерухомих пам'яток, визначеним цим

Законом.

4. У разі виникнення загрози для збереженості нерухомої пам'ятки її власник або уповноважений ним орган, особа, яка набула права володіння, користування чи управління, зобов'язані негайно повідомити про це орган охорони культурної спадщини, до юрисдикції якого належить пам'ятка.

5. Розміщення реклами на пам'ятках, в межах зон охорони цих пам'яток, історичних ареалів населених місць дозволяється за погодженням з органом охорони культурної спадщини.

Забороняється розміщення зовнішньої реклами на об'єктах, включених до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, та в їх буферних зонах, на пам'ятках національного значення та в зонах їх охорони, якщо зовнішня реклама негативно впливає на візуальне сприйняття таких об'єктів та порушує традиційний характер їх середовища.

Стаття 36. Охоронні договори

1. Усі власники пам'яток, виявлених об'єктів культурної спадщини чи їх частин або уповноважені ними органи (особи) незалежно від форм власності на ці об'єкти, особи, у володінні, користуванні чи управлінні яких знаходяться земельні ділянки, на яких розташовані пам'ятки археології, виявлені об'єкти культурної спадщини археологічного характеру, зобов'язані укласти охоронний договір з органом охорони культурної спадщини, до юрисдикції якого належить пам'ятка, виявлений об'єкт культурної спадщини.

2. Охоронний договір передбачає забезпечення власником, користувачем, уповноваженою особою:

1) утримання і використання пам'ятки, виявленого об'єкта культурної спадщини (їх частин) відповідно до режиму, встановленому охоронним договором;

2) своєчасне проведення ремонтно-реставраційних робіт з урахуванням вимог, встановлених цим Законом;

3) доступу до пам'ятки, виявленого об'єкта культурної спадщини представникам органів охорони культурної або уповноваженим ними особам для здійснення контролю за використанням пам'ятки, виявленого об'єкта культурної спадщини (їх частин), території та зон охорони пам'ятки;

4) доступу до пам'ятки, виявленого об'єкта культурної спадщини фахівців, які мають завдання її дослідження;

5) періодичного доступу для екскурсійного відвідування пам'ятки, якщо вона придатна для цього;

6) повідомлення про об'єкти культурної спадщини, у тому числі рухомі предмети, виявлені на території пам'ятки, виявленого об'єкта культурної спадщини;

7) негайного інформування органу охорони культурної спадщини про обставини, які загрожують збереженості пам'ятки, виявленого об'єкта культурної спадщини;

8) своєчасного поновлення акта технічного стану пам'ятки та подання його органу охорони культурної спадщини для внесення змін до облікової документації;

9) внесення змін до охоронного договору у разі зміни функціонального

використання пам'ятки, виявленого об'єкта культурної спадщини.

3. Порядок укладення охоронних договорів та їх типові форми затверджуються Кабінетом Міністрів України.

4. При передачі пам'ятки, виявленого об'єкта культурної спадщини чи її (його) частини у володіння, користування чи управління іншій особі істотною умовою договору про таку передачу є забезпечення особою, якій передається пам'ятка, виявлений об'єкт культурної спадщини чи її (його) частина, збереження пам'ятки, виявленого об'єкта культурної спадщини чи її (його) частини відповідно до вимог цього Закону та умов укладеного власником або уповноваженим ним органом (особою) охоронного договору.

5. Відсутність охоронного договору не звільняє особу від обов'язків, що випливають із цього Закону.

Стаття 37. Консервація, реставрація, реабілітація, музеєфікація, ремонт та пристосування пам'яток

1. На пам'ятках допускається проведення робіт з консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту, пристосування, головною метою яких є збереження автентичності пам'яток, умов розкриття та експонування їх історичних, архітектурно-художніх, конструктивних та мистецьких якостей.

Науково-проектна документація на проведення робіт з консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту, пристосування пам'яток повинна відповідати вимогам наукової обґрунтованості та історичної достовірності проектних рішень, передбачати обмежене втручання в історичну матеріальну структуру пам'яток, збереження традиційного характеру їх середовища.

2. Консервація, реставрація, реабілітація, музеєфікація, ремонт, пристосування пам'ятки здійснюються лише за наявності письмового дозволу органу охорони культурної спадщини, до юрисдикції якого належить пам'ятка, на підставі погодженої з ним науково-проектної документації.

3. Роботи на об'єктах культурної спадщини проводяться згідно з реставраційними нормами та правилами, затвердженими за погодженням з центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини. Будівельні норми та правила застосовуються у разі проведення робіт із збереження об'єкта культурної спадщини лише у випадках, що не суперечать інтересам збереження цього об'єкта.

4. Розробленню проектів консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту, пристосування пам'яток передують проведення необхідних науково-дослідних робіт, у тому числі археологічних і геологічних. Метою проведення науково-дослідних робіт є дослідження історії формування пам'ятки, одержання наукових даних для оцінки ступеня збереженості конструкцій, матеріалів і архітектурних форм та наукового обґрунтування рішень щодо їх збереження та реставрації.

Науково-дослідні роботи у разі необхідності можуть продовжуватися під час проведення робіт з консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту, пристосування пам'яток до повного їх завершення.

Натурні дослідження пам'ятки, пов'язані з застосуванням руйнівних методів (шурфування, зондаж, демонтування елементів), здійснюються за погодженням з відповідним органом охорони культурної спадщини.

5. Виробничим роботам з консервації, реставрації, реабілітації, пристосування та музеєфікації пам'яток передують науково-проектні роботи, які включають вишукування, дослідження, проектування.

Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження науково-проектної документації з консервації, реставрації, реабілітації, пристосування та музеєфікації об'єктів культурної спадщини визначається центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

Противарійні роботи на пам'ятках виконуються невідкладно на підставі документації, розробленої в обсязі, достатньому для виведення пам'ятки або її елементів з аварійного стану.

6. Склад, зміст і мета комплексних науково-дослідних та науково-проектних робіт, принципові підходи, технічні вимоги та основні заходи щодо консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту, пристосування пам'ятки визначаються реставраційним завданням на розроблення науково-проектної документації, яке затверджується органом охорони культурної спадщини, до юрисдикції якого належить пам'ятка.

У разі виявлення в процесі проведення ремонтно-реставраційних робіт на пам'ятці нової інформації, яка потребує додаткового дослідження та врахування при здійсненні таких робіт, орган охорони культурної спадщини може своїм рішенням зупинити роботи до завершення дослідження та затвердження в установленому порядку скоригованої науково-проектної документації.

Науково-проектна документація на проведення комплексної реставрації пам'ятки національного значення, а також на проведення масштабних робіт в зонах охорони пам'яток національного значення погоджується органом охорони культурної спадщини після схвалення науково-методичною радою центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

7. Для здійснення науково-методичного керівництва науково-дослідними, проектними та виробничо-технічними роботами на пам'ятках, розроблення концептуальних підходів щодо їх консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту, пристосування, контролю якості науково-проектної документації, здійснення координації та авторського нагляду за виконанням реставраційних робіт до повного їх завершення призначається науковий керівник.

У складі організаційно-функціональної структури підприємства – виконавця робіт з консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту, пристосування пам'яток мають передбачатися підрозділи та/або фахівці, які забезпечують виконання відповідних виробничо-технічних, виробничих функцій.

Головний архітектор проекту, керівники та виконавці робіт повинні мати відповідні освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні для належного проведення робіт.

8. Результати науково-дослідних та виробничих робіт з консервації, реставрації, реабілітації, пристосування та музеєфікації пам'ятки оформлюються у вигляді науково-реставраційного звіту, примірник якого підлягає передачі органу охорони культурної спадщини, до юрисдикції якого належить пам'ятка.

Стаття 38. Забезпечення заходів щодо охорони пам'яток

1. У разі, коли пам'ятці загрожує небезпека пошкодження, руйнування чи знищення, власник або уповноважений ним орган, особа, яка набула права

володіння, користування чи управління, зобов'язані привести цю пам'ятку до належного стану (змінити вид або спосіб її використання, провести роботи з її консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту та пристосування).

2. Якщо власник або уповноважений ним орган, особа, яка набула права володіння, користування чи управління, самостійно не здійснюють заходів, передбачених у частині першій цієї статті, орган охорони культурної спадщини може зобов'язати їх здійснити ці заходи, видавши відповідне розпорядження.

3. У разі, коли власник або уповноважений ним орган (особа), особа, яка набула права володіння, користування чи управління, не виконує розпорядження органу охорони культурної спадщини щодо охорони пам'ятки, у тому числі у зв'язку з тимчасовою неможливістю забезпечення його виконання з поважних причин, орган охорони культурної спадщини може вжити таких заходів:

самостійно (повністю або частково), профінансувати роботи з усунення небезпеки пошкодження, руйнування чи знищення пам'ятки за рахунок спеціальних коштів на фінансування охорони культурної спадщини;

звернутися до суду з позовом про відшкодування витрат на виконання робіт з усунення небезпеки пошкодження, руйнування чи знищення пам'ятки, здійснених за рахунок спеціальних коштів на фінансування охорони культурної спадщини;

звернутися до суду з позовом про примусовий викуп пам'ятки.

Стаття 39. Примусове відчуження пам'яток

1. Органи охорони культурної спадщини виносять попередження власникам пам'яток або уповноваженим ним органам у разі, якщо в результаті їх дій або бездіяльності пам'ятці загрожує пошкодження або знищення.

2. У разі невжиття власником або уповноваженим ним органом (особою) заходів для збереження пам'ятки, суд за позовом органу охорони культурної спадщини може прийняти рішення про примусовий викуп пам'ятки у державну власність.

Викупна ціна пам'ятки визначається за згодою сторін, а в разі спору - судом.

У викупній ціні пам'ятки враховуються витрати, які необхідно здійснити для усунення небезпеки пошкодження, руйнування чи знищення пам'ятки та приведення її у належний стан.

3. У разі невідкладної необхідності забезпечення умов для збереження пам'ятки позов про її примусовий викуп у державну власність може бути пред'явлено без попередження.

Стаття 40. Обов'язки фізичних та юридичних осіб, діяльність яких може негативно позначитися на стані пам'яток

На фізичну або юридичну особу, діяльність якої негативно позначається на стані пам'ятки (створює загрозу знищення, руйнування, пошкодження, спотворення пам'ятки), покладається обов'язок вжити заходів, погоджених з органом охорони культурної спадщини, для запобігання такій загрозі та підтримання пам'ятки в належному стані за власні кошти.

Стаття 41. Заборона діяльності, яка створює загрозу пам'яткам

Органи охорони культурної спадщини зобов'язані заборонити будь-яку діяльність юридичних або фізичних осіб, що створює загрозу пам'ятці або порушує

законодавство, норми і правила у сфері охорони культурної спадщини.

Приписи органів охорони культурної спадщини є обов'язковими для виконання всіма юридичними та фізичними особами.

Органи місцевого самоврядування, на території яких не створено органів охорони культурної спадщини, зобов'язані заборонити будь-яку діяльність юридичних або фізичних осіб, що створює загрозу пам'ятці, негайно повідомивши про це територіальний орган охорони культурної спадщини, до юрисдикції якого віднесена пам'ятка.

Органи місцевого самоврядування зобов'язані повідомляти органи охорони культурної спадщини про бездіяльність власника пам'ятки або уповноваженого ним органу, особи, яка набула права володіння, користування чи управління, що створює загрозу пам'ятці.

РОЗДІЛ IV. ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ АРХЕОЛОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 42. Принципи та види наукових досліджень археологічної спадщини

1. Принципами наукового дослідження археологічної пам'ятки є:

застосування, де це можливо, неруйнівних методів дослідження;

завдання якнайменшої шкоди об'єктам археологічної спадщини та запобігання тому, щоб об'єкти археологічної спадщини залишалися розкритими після завершення польових досліджень без забезпечення їхнього належного збереження, консервації та раціонального використання;

проведення наукової фіксації усіх етапів дослідження і всіх виявлених знахідок та інших матеріальних залишків;

публікація результатів наукового дослідження археологічної пам'ятки.

2. Наукові дослідження археологічної спадщини включають:

вивчення історико-архівних даних щодо об'єктів археологічної спадщини;

польові археологічні дослідження (археологічні розвідки, розкопки, охоронні дослідження, інші земляні і підводні роботи);

післяпольові дослідження (шифрування, реставрація, замальовування та фотографування знахідок, архівні, лабораторні та інші види вивчення археологічних пам'яток і предметів, знайдених під час польових досліджень тощо).

Стаття 43. Дозволи на проведення польових, підводних археологічних досліджень, досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою, інших земляних робіт

1. Польові, підводні археологічні дослідження, дослідження решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою на території України, а також проведення земляних робіт на пам'ятках, їх територіях, в зонах їх охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць здійснюються за відповідним дозволом центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини за умови його реєстрації в територіальному органі охорони культурної спадщини за місцем проведення таких робіт.

У дозволі зазначається використання металошукачів, детекторів неоднорідності ґрунту чи будь-якого іншого пошукового обладнання або відповідної технології.

Порядок надання дозволів на проведення польових, підводних археологічних досліджень, на дослідження решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою на території України устанавлює Кабінет Міністрів України.

Дозвіл на використання металошукачів, детекторів неоднорідності ґрунту, іншого пошукового обладнання, яке використовується для пошуку об'єктів археологічної спадщини та пов'язаних з ними рухомих цінностей, видається органами внутрішніх справ у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, який забезпечує реалізацію державної політики у сфері захисту власності, інтересів суспільства і держави від злочинних посягань у встановленому ним порядку.

2. Дозвіл на виконання польових, підводних археологічних досліджень на території України, дозвіл на дослідження решток життєдіяльності людини на території України, що містяться під земною поверхнею, під водою, видається фізичній особі - археологу, який має практичний досвід проведення таких робіт.

Дозвіл на дослідження решток життєдіяльності людини на території України, що містяться під земною поверхнею, під водою видається згідно з програмами, погодженими з відповідним органом охорони культурної спадщини, виконавцю таких досліджень, уповноваженого на їх здійснення організацією або установою, до статутних завдань якої належить проведення відповідних досліджень, за офіційною заявою такої організації або установи.

Відповідний орган охорони культурної спадщини може призначати своїх уповноважених представників для здійснення нагляду за проведенням польових (підводних) археологічних досліджень, досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою. Виконавець таких робіт зобов'язаний сприяти представникам органів охорони культурної спадщини у здійсненні нагляду за проведенням таких досліджень.

3. Дозволи на проведення земляних робіт на пам'ятках, їх територіях, в зонах їх охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць видаються замовнику таких робіт. Проведення земляних робіт на вказаних об'єктах здійснюється під наглядом археологів, які мають дозвіл на проведення польових (підводних) археологічних досліджень.

4. Дозволи на проведення польових (підводних) археологічних досліджень надаються за умови дотримання виконавцем робіт вимог охорони культурної спадщини та наявності у нього відкритого листа, виданого кваліфікаційною радою - колегіальним, незалежним органом, відповідальним за фаховий рівень виконавця робіт.

Порядок формування та діяльності кваліфікаційної ради затверджується Кабінетом Міністрів України.

До складу кваліфікаційної ради входять відповідні фахівці наукових установ, вищих навчальних закладів, громадських організацій.

5. Власник або користувач земельної ділянки (водного об'єкта) у межах території пам'ятки, зон її охорони, охоронюваної археологічної території, історичних

ареалів населених місць зобов'язаний:

дотримуватися вимог цього Закону щодо охорони і використання археологічних об'єктів або предметів;

виконувати всі необхідні роботи виробничого характеру згідно з дозволом;

негайно інформувати про виявлені об'єкти або предмети археологічного характеру в межах території, яку він використовує для своєї діяльності;

не перешкоджати виконавцеві робіт, який має дозвіл на проведення польових (підводних) археологічних досліджень на цій ділянці;

сприяти будь-яким роботам з виявлення, обліку та вивчення археологічних об'єктів;

Власник або користувач земельної ділянки (водного об'єкта), на якій проводяться польові (підводні) археологічні дослідження, має право на відшкодування шкоди, якої він зазнав у зв'язку з проведенням таких робіт.

Стаття 44. Припинення земляних робіт у разі виявлення знахідки археологічного або історичного характеру

1. Якщо під час проведення будь-яких земляних робіт виявлено знахідку археологічного або історичного характеру, виконавець робіт зобов'язаний зупинити їхнє подальше ведення і протягом однієї доби повідомити про це рекомендованим листом відповідний орган охорони культурної спадщини та орган місцевого самоврядування, на території юрисдикції якого проводяться земляні роботи.

2. Орган охорони культурної спадщини протягом п'яти робочих днів з дня отримання повідомлення повинен забезпечити огляд уповноваженою ним особою місця відкриття знахідки археологічного характеру.

3. Якщо в термін, визначений у частині другій цієї статті, огляд не буде проведений, земляні роботи можуть бути продовжені.

4. Після здійснення огляду місця відкриття знахідки археологічного характеру, орган охорони культурної спадщини приймає рішення:

1) про продовження земляних робіт, якщо знайдений предмет не представляє археологічної цінності;

2) про зупинення земляних робіт і проведення археологічного дослідження у необхідному обсязі з віднесенням витрат на рахунок замовника земляних робіт.

5. Роботи не можуть бути зупинені більше ніж на шість місяців з дня прийняття рішення про їх зупинення.

6. Земляні роботи можуть бути відновлені після завершення археологічного дослідження відповідної території, про що виконавець таких робіт зобов'язаний у десятиденний строк до початку відновлення земляних робіт направити до органу охорони культурної спадщини, на території якого проводяться земляні роботи, повідомлення з доданим до нього коротким звітом за результатами проведених археологічних досліджень відповідної території, який засвідчує відсутність на досліджуваній території нерухомих об'єктів археологічної спадщини, які не можуть бути переміщені (перенесені) на інше місце і підлягають консервації, музеєфікації та подальшому використанню в культурно-освітніх цілях.

7. Основним документом, що регламентує відносини між замовником і

виконавцем археологічних досліджень, є договір на проведення таких досліджень, у якому визначаються: сторони договору; предмет і об'єкти дослідження; умови проведення дослідження; права та обов'язки сторін; термін проведення досліджень; термін надання звіту за результатами проведених археологічних досліджень; термін, порядок розрахунків; умови, що впливають на зміну або припинення договірних відносин; відповідальність за невиконання або неналежне виконання умов договору; відповідальність за достовірність звіту за результатами проведення археологічних досліджень, інші суттєві умови, які впливають із специфіки об'єкта археологічного дослідження і не суперечать законодавству.

Стаття 45. Випадкове виявлення археологічного об'єкта

1. Особа, яка випадково виявила об'єкт (предмет), щодо якого існує припущення, що він має археологічну цінність, зобов'язана вжити доступних їй заходів щодо убезпечення цього об'єкта (предмета) і позначення місця його виявлення, а також повідомити про цей об'єкт (предмет) територіальний орган охорони культурної спадщини, а якщо це неможливо – відповідний орган місцевого самоврядування.

2. Орган місцевого самоврядування у триденний термін повинен передати повідомлення про випадкове виявлення об'єкта (предмета) археологічного характеру територіальному органу охорони культурної спадщини.

3. Територіальний орган охорони культурної спадщини протягом трьох робочих днів з дня отримання повідомлення про випадкове виявлення об'єкта (предмета) археологічного характеру повинен забезпечити огляд такого об'єкта (предмета) та місця його виявлення уповноваженою ним особою, а також у разі необхідності організувати проведення археологічних досліджень.

4. Орган охорони культурної спадщини може винагороджувати осіб, які випадково виявили об'єкти (предмети) археологічного характеру, та виконали обов'язки, передбачені у частині першій цієї статті, за рахунок коштів, призначених для фінансування охорони культурної спадщини у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

5. Правила цієї статті не поширюються на осіб, які виявили об'єкт (предмет) археологічного характеру під час розкопок, пошуків, що проводилися відповідно до їхніх трудових або договірних обов'язків.

Стаття 46. Наукова археологічна експертиза

1. Обов'язковій науковій археологічній експертизі підлягають земельні ділянки, щодо яких відсутні дані про проведені археологічні дослідження, у разі, коли проектом землеустрою щодо відведення земельної ділянки (у тому числі щодо зміни цільового призначення земельної ділянки) передбачається її використання для реалізації програм і проектів містобудівних, архітектурних та ландшафтних перетворень, будівельних, меліоративних, шляхових, земляних робіт на пам'ятках, в межах території, на якій вони розташовані, та в зонах їх охорони, на території об'єктів культурної спадщини, включених до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, та в їх буферних зонах, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць.

2. Необхідність проведення наукової археологічної експертизи визначається відповідним органом охорони культурної спадщини за заявою заінтересованої

фізичної або юридичної особи з урахуванням наявних даних про проведені археологічні дослідження певних територій.

Експертний висновок за результатами наукової археологічної експертизи є обов'язковим для врахування фізичними та юридичними особами і розглядається у процесі прийняття рішень відповідними органами.

Відсутність експертного висновку за результатами наукової археологічної експертизи або висновку органу охорони культурної спадщини про відсутність необхідності проведення такої експертизи земельної ділянки у випадках, визначених у частині першій цієї статті, є підставою для відмови в установленому земельним законодавством порядку в погодженні проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки, програм і проектів містобудівних, архітектурних та ландшафтних перетворень, будівельних, меліоративних, шляхових, земляних робіт та у наданні дозволів на проведення будівельних, меліоративних, шляхових, земляних робіт.

3. Наукова археологічна експертиза може здійснюватися:

науково-дослідними організаціями та установами, вищими навчальними закладами III та IV рівнів акредитації державної форми власності, адміністраціями історико-культурних заповідників, музеями державної та комунальної форми власності, у штаті яких працюють археологи, які мають відповідну кваліфікацію, підтверджену кваліфікаційним документом;

експертами, що мають відповідну кваліфікацію, підтверджену кваліфікаційним документом.

4. Підставою для проведення наукової археологічної експертизи є договір, що укладається між замовником та виконавцем експертизи.

5. Порядок здійснення наукової археологічної експертизи, встановлення вартості послуг такої експертизи визначає Кабінет Міністрів України". Вимоги до оформлення висновку за результатами наукової археологічної експертизи визначає центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини

Стаття 47. Науковий звіт дослідника археологічної спадщини

Археолог, який здійснює археологічне дослідження на території України, надає до початку наступного польового сезону науковий звіт про виконані в попередньому польовому сезоні археологічні роботи центральному органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини та визначеним Кабінетом Міністрів України державній архівній установі чи архівному підрозділу державної наукової установи.

Вимоги до складення та порядку подання наукового звіту затверджуються вченою радою Інституту археології Національної академії наук України.

Наукові звіти підлягають довічному зберіганню.

Стаття 48. Правовий статус археологічної експедиції

Археологічна експедиція за своїм правовим статусом може бути як окремим підрозділом юридичної особи (наукової установи, навчального закладу, музейної установи тощо), так і юридичною особою державної або комунальної форми власності, статутна діяльність якої передбачає проведення наукового дослідження археологічної спадщини.

Керівництво діяльністю археологічної експедиції у сфері дослідження

археологічної спадщини здійснює археолог, який одержав кваліфікаційний документ та дозвіл на проведення відповідних робіт на об'єкті археологічної спадщини.

Археологічна експедиція може утворюватися Інститутом археології Національної академії наук України, науковими установами Національної академії наук України, в яких є археологічні відділи, вищими навчальними закладами III або IV рівня акредитації державної форми власності в межах програм підготовки студентів, адміністраціями історико-культурних заповідників, музеями державної та комунальної форми власності, у штаті яких працюють археологи, які мають відповідну кваліфікацію, підтверджену кваліфікаційним документом.

Археологічні експедиції, загони і групи перебувають під охороною держави. Центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації і громадяни надають допомогу і сприяють проведенню археологічних досліджень.

Стаття 49. Права та обов'язки дослідника археологічної спадщини

Дослідник археологічної спадщини має право на:

поновлення наукових досліджень об'єкта археологічної спадщини, що він досліджував раніше;

доступ до польової документації, наукових звітів та археологічних предметів, виявлених ним під час археологічних досліджень.

Дослідник археологічної спадщини зобов'язаний:

дотримуватися принципів наукового дослідження археологічної спадщини, визначених цим Законом;

здійснювати археологічні дослідження відповідно до вимог законодавства про охорону культурної спадщини, зокрема нормативно-правових актів центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини;

забезпечити збереження виявлених під час досліджень об'єктів культурної спадщини;

передати всі знайдені під час досліджень рухомі предмети, пов'язані з нерухомими об'єктами культурної спадщини (антропогенні, антропологічні, палеозоологічні, палеоботанічні та інші об'єкти, що мають культурну цінність), на постійне зберігання визначеній у дозволі установі для занесення до державної частини Музейного фонду України;

надати польову документацію та науковий звіт про проведені роботи органу, що видав дозвіл, та визначеним Кабінетом Міністрів України державній архівній установі чи архівному підрозділу державної наукової установи у встановленому законодавством порядку для занесення до Національного архівного фонду;

забезпечити належну консервацію відповідних об'єктів культурної спадщини, упорядкування території після завершення робіт.

У тому випадку, коли досліджені елементи об'єкта археологічної спадщини залишаються на місці (*in situ*), археолог разом з органом охорони культурної спадщини, до юрисдикції якого належить такий об'єкт, вживають заходів щодо їх консервації або музеєфікації. Фінансування таких заходів провадиться відповідно до цього Закону.

Стаття 50. Реалізація прав на наукове дослідження і одержання наукового результату

Одержана в результаті археологічних досліджень наукова інформація є об'єктом права інтелектуальної власності відповідно до законодавства України.

Підставами виникнення права інтелектуальної власності на одержану в результаті археологічних досліджень наукову інформацію є: одержання такої інформації в результаті польових або інших археологічних досліджень; створення інформації своїми силами і за свій рахунок; виконання будь-якого договору, що містить умови переходу права власності на інформацію до іншої особи.

Право інтелектуальної власності на одержану в результаті археологічних досліджень наукову інформацію регулюється цим Законом, законами України "Про науково-технічну інформацію", "Про авторське право і суміжні права" та іншими актами законодавства України. Право власності на наукову інформацію, одержану або створену кількома громадянами або юридичними особами, визначається договором, укладеним між співвласниками цієї інформації.

Спори про право інтелектуальної власності на одержану в результаті археологічних досліджень інформацію вирішуються відповідно до законів України.

Стаття 51. Право на публікацію результатів наукових досліджень археологічної спадщини

Археолог, який здійснив археологічні дослідження, має виключне право на публікацію одержаної в результаті польових і післяпольових досліджень наукової інформації, інші особисті немайнові та майнові права, передбачені законодавством про авторське право і суміжні права.

Розділ V. ОСОБЛИВОСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ МІСТОБУДІВНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 52. Забезпечення збереження містобудівної спадщини та традиційного характеру середовища історичних населених місць

1. В історичних населених місцях підлягає збереженню традиційний характер середовища з об'єктами архітектурної та містобудівної спадщини, їх територіями, історичним розплануванням та ландшафтом, сформованою композиційно-просторовою структурою.

2. Архітектурна та містобудівна діяльність в історичних населених місцях ведеться з урахуванням обмежень, визначених у історико-містобудівній документації.

3. У генеральних планах та місцевих правилах забудови історичних населених місць визначається стратегія розвитку історичних населених місць та здійснення їх розпланування і забудови з урахуванням збереження історичної розпланувальної структури, об'єктів архітектурної та містобудівної спадщини, реабілітації історичної забудови та регенерації традиційного характеру середовища.

4. На основі історико-містобудівної документації розробляються нові або коригуються існуючі місцеві правила забудови та генеральні плани, які затверджуються місцевими радами за погодженням з центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

5. Для історико-культурних заповідників, історико-культурних заповідних

територій, історичних ареалів населених місць розробляються і затверджуються у встановленому порядку концепції та проекти регенерації.

6. Визначення територій, відведення земельних ділянок для містобудівних потреб та розроблення проектної документації на будівництво (реконструкцію) об'єктів архітектури у межах історичних ареалів історичних населених місць і зон охорони пам'яток культурної спадщини здійснюється на основі історико-містобудівної документації за погодженням з відповідними органами охорони культурної спадщини відповідно до місцевих правил забудови та історико-містобудівних обґрунтувань.

Стаття 53. Історико-містобудівна документація

1. Історико-містобудівна документація – науково-проектна документація, яка розробляється з метою забезпечення збереження традиційного характеру середовища історичних населених місць і встановлює обмеження архітектурної та містобудівної діяльності на таких територіях.

Для населених місць, занесених до Списку історичних населених місць України, у складі генерального плану населеного пункту розробляється історико-архітектурний опорний план, в якому зазначаються пам'ятки та об'єкти культурної спадщини, межі і режими використання їх територій, зон охорони, історичних ареалів. Розроблення (коригування) історико-архітектурного плану передуює розробленню (коригуванню) містобудівної та містобудівної документації.

Проекти містобудівної документації підлягають погодженню з органами охорони культурної спадщини.

2. Історико-містобудівна документація розробляється на основі історико-містобудівних досліджень історичного населеного місця з метою виявлення, фіксації та визначення культурної цінності об'єктів архітектурної та містобудівної спадщини і культурного ландшафту, меж і режимів використання історичних ареалів населеного місця та зон охорони пам'яток.

3. Історико-містобудівна документація розробляється науково-дослідними та проектними установами і погоджується центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини на підставі рекомендації науково-методичної ради цього органу.

4. Історико-містобудівна документація затверджується окремо або у складі містобудівної документації після погодження центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

5. Зміст, склад, порядок розроблення і затвердження історико-містобудівної документації встановлюється центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

6. Опрацюванню проектної документації на будівництво, реконструкцію будівель і споруд у межах історичних ареалів передуює розроблення історико-містобудівного обґрунтування - науково-проектної документації, що визначає принципову можливість та умови здійснення будівництва, реконструкції будівель і споруд на відповідній земельній ділянці, граничні параметри таких будівель і споруд.

Історико-містобудівне обґрунтування погоджується з центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини і враховується при виборі

місця розташування об'єкта землеустрою для потреб будівництва та при наданні вихідних даних для проектування об'єкта будівництва.

Склад, зміст і процедура розроблення, погодження історико-містобудівного обґрунтування визначаються центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

Стаття 54. Регенерація традиційного характеру середовища

1. Розроблення проектів регенерації традиційного характеру середовища у межах історичних ареалів, заповідних територій, зон охорони пам'яток архітектурної та містобудівної спадщини, територій буферних зон об'єктів, включених до Списку всесвітньої спадщини, культурних ландшафтів здійснюється на основі історико-архітектурного опорного плану, проекту зон охорони пам'яток, історико-архітектурної інвентаризації забудови, відповідно до концепції (програми) регенерації.

2. Концепції (програми) регенерації погоджуються з центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

3. Для виконання робіт з реконструкції та ремонту об'єктів історичної забудови, розташованих у межах, визначених в частині першій цієї статті, розробляється науково-проектна документація, яка погоджується з відповідним органом охорони культурної спадщини.

4. Розроблення проектів будівництва та реконструкції окремих об'єктів, розташованих у межах, визначених у частині першій цієї статті, не допускається у разі відсутності затвердженого проекту регенерації зазначених територій.

5. Знесення об'єктів історичної забудови, розташованих у межах, визначених у частині першій цієї статті, не допускається у разі відсутності рішення центрального органу виконавчої влади охорони культурної спадщини, прийнятого на підставі наукових висновків щодо історико-культурної цінності об'єктів як елементів історичного середовища.

РОЗДІЛ VI. ОХОРОНА КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ

Стаття 55. Державна реєстрація культурних цінностей

Державна реєстрація культурних цінностей здійснюється відповідно до законодавства про музеї та музейну справу, про Національний архівний фонд, про бібліотеки та бібліотечну справу та про кінематографію.

Стаття 56. Доступ до культурних цінностей

1. Громадяни мають право на доступ до культурних цінностей шляхом:

користування документами Національного архівного фонду України або їх копіями;

ознайомлення з музейними колекціями, що належать до державної частини Музейного фонду України;

користування фондами бібліотек, що належать до Державного бібліотечного фонду України.

2. Порядок доступу до Національного архівного фонду України, Музейного фонду України, Державного бібліотечного фонду України, фільмофонду визначається законодавством.

Стаття 57. Особливості здійснення права власності на археологічні предмети

Знахідки, одержані в результаті археологічних досліджень, а також археологічні предмети, випадково виявлені на території України фізичними та юридичними особами, у тому числі під час земляних (підводних) робіт, є державною власністю.

Знахідки археологічного характеру підлягають обліку і класифікації відповідно до методик, затверджених центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини, та віднесенню до державної частини Музейного фонду України.

З моменту виявлення і до передачі на зберігання згідно із законодавством України знахідки археологічного характеру охороняються державою нарівні з об'єктами Музейного фонду України.

Археологічні предмети, що походять з об'єктів археологічної спадщини, розташованих на території України, підлягають передачі на зберігання до визначених у дозволах на проведення польових (підводних) археологічних досліджень на території України, досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під землею поверхнею, під водою на території України, а також земляних робіт на пам'ятках, їх територіях, в зонах їх охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць, фондів музеїв, у яких зберігаються музейні колекції і предмети, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України.

Археологічні предмети, що походять з об'єктів археологічної спадщини, розташованих на території України, випадково виявлені під час земляних (підводних) робіт на територіях, щодо яких на час проведення таких робіт були відсутні відомості про наявність об'єктів археології, передаються на зберігання до окремо в кожному випадку визначеного центральним органом виконавчої влади фонду музею, у якому зберігаються музейні колекції і предмети, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України.

Стаття 58. Особливості обліку археологічних предметів, що перебувають у користуванні або володінні юридичних та фізичних осіб

Археологічні предмети, що походять з об'єктів археологічної спадщини, розташованих на території України, у тому числі випадково виявлені, ввезені юридичними особами приватного права і фізичними особами на територію України на законних підставах, протягом місяця з дати ввезення, виявлення підлягають реєстрації і віднесенню до державної частини Музейного фонду України.

Археологічні предмети, що походять з об'єктів культурної спадщини інших держав, підлягають державній реєстрації та віднесенню до недержавної частини Музейного фонду України.

Заявлені до реєстрації археологічні предмети підлягають обов'язковій державній експертизі та грошовій оцінці.

Порядок державної реєстрації та грошової оцінки археологічних предметів, що перебувають у власності, володінні юридичних осіб приватного права і фізичних осіб, а також порядок перебування археологічних предметів, що походять з об'єктів археологічної спадщини, розташованих на території України, у володінні юридичних осіб приватного права і фізичних осіб, визначає Кабінет Міністрів України.

Дозвіл на володіння археологічними предметами і колекціями, що походять з об'єктів археологічної спадщини, розташованих на території України, видається органом охорони культурної спадщини.

Не заявлені до реєстрації і не зареєстровані в установленому законодавством порядку, археологічні предмети, набуті юридичними особами приватного права і фізичними особами чи випадково виявлені на території України, що не мають документального підтвердження їх ввезення на територію України на законних підставах, вважаються недобросовісно набутими і підлягають вилученню та конфіскації за рішенням суду.

Облік археологічних предметів, що перебувають у володінні юридичних осіб приватного права і фізичних осіб, здійснюють органи охорони культурної спадщини.

Державна експертиза, консервація, реставрація, забезпечення належних умов збереження археологічних предметів, що перебувають у володінні, користуванні чи управлінні юридичних осіб приватного права чи фізичних осіб, здійснюється за рахунок коштів таких осіб, якщо угодою між особою, у володінні, користуванні чи управлінні якої перебувають культурні цінності, та органом охорони культурної спадщини, який здійснює облік, не передбачено інше.

Особи, у власності, володінні яких перебувають археологічні предмети і колекції повинні забезпечити періодичне (не менше ніж раз на три роки) їх експонування.

Стаття 59. Державна експертиза культурних цінностей

Заявлені до вивезення (тимчасового вивезення) та повернуті після тимчасового вивезення культурні цінності, археологічні предмети, ввезені на територію України на законних підставах, випадково виявлені археологічні предмети підлягають обов'язковій державній експертизі. Порядок проведення державної експертизи культурних цінностей та розміри плати за неї затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Відмова фізичної чи юридичної особи, яка порушила клопотання про вивезення (тимчасове вивезення) культурних цінностей, подати на державну експертизу культурні цінності розглядається як відмова заявника від їх вивезення.

У разі, якщо результат державної експертизи дає підстави для занесення заявленої до вивезення культурної цінності до державної частини Музейного фонду України, матеріали експертизи передаються центральному органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини незалежно від згоди особи, яка порушила клопотання.

Стаття 60. Ввезення культурних цінностей в Україну

1. Ввезенням є фактичне переміщення культурних цінностей з будь-якою метою через митний кордон України з території іноземної держави в Україну без зобов'язання їх зворотного вивезення.

2. Ввезення культурних цінностей, щодо яких оголошено розшук, забороняється. Такі культурні цінності підлягають вилученню митними органами України з метою повернення їх у встановленому порядку власнику.

Чинність цієї статті поширюється також на контрафактні примірники художніх творів.

3. Під час ввезення культурних цінностей на територію України митному органу подається документ, що підтверджує право розпорядження, володіння чи користування культурними цінностями. У разі відсутності такого документа ввезені культурні цінності підлягають затриманню митними органами до встановлення їх власника та одержання від нього доручення щодо подальшого переміщення або використання зазначених культурних цінностей.

4 Культурні цінності, ввезені в Україну з порушенням законодавства України та міжнародно-правових норм, які регулюють порядок ввезення культурних цінностей, є незаконно ввезеними.

Стаття 61. Вивезення культурних цінностей

1. Вивезенням є фактичне переміщення з будь-якою метою через митний кордон України культурних цінностей з території України без зобов'язання їх зворотного ввезення в Україну.

2. Клопотання про вивезення культурних цінностей подається не пізніше ніж за місяць до дати їх вивезення власником чи уповноваженою ним особою до органу охорони культурної спадщини.

До клопотання додаються:

документ, що підтверджує право власності на культурні цінності;

висновок державної експертизи.

3. Культурна цінність, що заявлена до вивезення, пред'являється особисто її власником або уповноваженою ним особою на вимогу територіального органу охорони культурної спадщини.

4. Вивезенню з України не підлягають:

культурні цінності, віднесені до державної частини Музейного фонду України;

культурні цінності, включені до Національного архівного фонду.

5. Родинні цінності, які не перебувають на постійному зберіганні в державних музеях, установах, бібліотеках та інших державних сховищах культурних цінностей, вивозяться відповідно до законодавства України.

6. У разі переїзду громадян на постійне місце проживання до інших держав їм дозволяється вивозити особисті нагороди, на які є орденські книжки або нагородні посвідчення.

7. Вивезення громадянами, які переїжджають на постійне місце проживання до іншої держави, нагород, що залишилися їм від померлих батьків, можливе за умови подання документів, що підтверджують переїзд громадян на постійне місце проживання до іншої держави, свідоцтва про смерть, орденських книжок або нагородних посвідчень та документів, що підтверджують родинні зв'язки.

8. Порядок вивезення культурних цінностей, встановлений цим Законом, поширюється на осіб, які користуються дипломатичним імунітетом. Особистий багаж зазначених осіб може бути підданий митному огляду відповідно до митного законодавства України та міжнародних договорів України.

9. Вивезення культурних цінностей шляхом пересилання в міжнародних поштових відправленнях здійснюється у порядку, встановленому цим Законом, митним законодавством України та законодавством України про поштовий зв'язок.

10. Культурні цінності, вивезені з території України з порушенням законодавства України та міжнародно-правових норм, не повернуті після закінчення обумовленого угодою терміну тимчасового вивезення або за наявності будь-яких розбіжностей з умовами, які регулюють таке тимчасове вивезення, є незаконно вивезеними.

Стаття 62. Ввезення в Україну, пересилання та вивезення за її межі колекцій та предметів колекціонування із зоології, ботаніки, мінералогії або таких, що становлять палеонтологічний інтерес

Ввезення в Україну, пересилання та вивезення за її межі колекцій та предметів колекціонування із зоології, ботаніки, мінералогії або такі, що становлять палеонтологічний інтерес, здійснюються за правилами, що встановлюються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів.

Стаття 63. Тимчасове вивезення культурних цінностей

1. Тимчасовим вивезенням є обумовлене угодою переміщення з будь-якою законною метою через митний кордон України культурних цінностей з території України із зобов'язанням їх зворотного ввезення в Україну в обумовлений угодою термін.

2. Тимчасове вивезення культурних цінностей може здійснюватися:

для організації виставок;

для проведення реставраційних робіт і наукових досліджень;

у зв'язку з театральною, концертною та іншою артистичною діяльністю;

в інших випадках, передбачених законодавством України.

Стаття 64. Порядок вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей

1. Клопотання про вивезення (тимчасове вивезення) культурних цінностей подається власником чи уповноваженою ним особою до органу охорони культурної спадщини.

До клопотання додаються:

нотаріально завірена копія угоди з приймаючою стороною про мету, гарантії надійного зберігання та повернення культурних цінностей в обумовлений угодою термін;

документ про страхування культурних цінностей, що тимчасово вивозяться, із забезпеченням усіх випадків страхового ризику або документ про державні гарантії фінансового покриття будь-якого ризику, виданий країною, яка приймає культурні цінності;

документ, що підтверджує право власності на культурні цінності;

висновок державної експертизи.

2. Орган охорони культурної спадщини за клопотанням власника культурних цінностей чи уповноваженої ним особи на підставі висновку державної експертизи приймає рішення про можливість або неможливість вивезення культурних цінностей. Про прийняте рішення власник культурних цінностей чи уповноважена

ним особа письмово повідомляється в місячний термін від дня офіційного надходження клопотання.

3. У разі прийняття органом охорони культурної спадщини рішення про можливість вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей власнику культурних цінностей чи уповноваженій ним особі видається свідоцтво встановленого зразка на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей. Зразок свідоцтва на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей затверджується Кабінетом Міністрів України.

Свідоцтво на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей є підставою для пропуску зазначених у ньому рухомих об'єктів культурної спадщини за межі митної території України.

4. Умови угоди щодо тимчасового вивезення культурних цінностей не можуть бути змінені після видачі свідоцтва на право тимчасового вивезення рухомих об'єктів культурної спадщини.

Стаття 65. Відмова у видачі свідоцтва на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей

Свідоцтво на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей не може бути видано, якщо:

відсутні гарантії щодо забезпечення надійного зберігання та повернення культурних цінностей в обумовлений угодою термін;

заявлені для тимчасового вивезення культурні цінності в такому стані, що не можна змінювати умови їх зберігання;

культурні цінності, заявлені до вивезення (тимчасового вивезення) є предметом спору щодо права власності на них;

страхова вартість культурних цінностей, заявлених для тимчасового вивезення, не відповідає їх реальній вартості;

культурні цінності, заявлені для вивезення (тимчасового вивезення), перебувають в розшуку;

у державі, до якої передбачено здійснити тимчасове вивезення культурних цінностей, сталося стихійне лихо, виникли збройні конфлікти, введено надзвичайний стан або існують інші обставини, що перешкоджають забезпеченню надійного зберігання і поверненню культурних цінностей, які тимчасово вивозяться в цю державу.

Стаття 66. Порядок продовження строку тимчасового вивезення культурних цінностей з території України

1. У разі виникнення потреби у продовженні строку тимчасового перебування культурних цінностей за межами території України власник або уповноважена ним особа зобов'язаний не пізніше ніж за два тижні до закінчення строку тимчасового вивезення звернутися у письмовій формі до органу охорони культурної спадщини з відповідним клопотанням.

До клопотання додаються копії митної декларації, перелік культурних цінностей і комплект фотокарток, документ про страхування культурних цінностей, тимчасово вивезених з території України, із забезпеченням усіх випадків страхового ризику або

документ про державні гарантії фінансового покриття будь-якого ризику, виданий державою, що прийняла культурні цінності, а також нотаріально засвідчена копія договору, в якому зазначається мета вивезення культурних цінностей, гарантії їх надійного зберігання та повернення в установлений строк.

2. Рішення про продовження строку тимчасового вивезення може бути прийнято митним органом за наявності позитивного висновку органу охорони культурної спадщини.

Стаття 67. Тимчасове ввезення і транзит культурних цінностей

1. Тимчасовим ввезенням є обумовлене угодою переміщення з будь-якою законною метою через митний кордон України культурних цінностей з території іноземної держави в Україну із зобов'язанням їх зворотного вивезення з території України в обумовлений угодою термін.

2. Переміщення будь-якими законними способами з будь-якою метою культурних цінностей з території однієї іноземної держави на територію іншої іноземної держави через територію України без використання цих культурних цінностей на території України; регулюється митним законодавством і міжнародними договорами України.

Стаття 68. Сплата мита за культурні цінності

У разі вивезення або ввезення культурних цінностей мито справляється згідно із законами України.

Стаття 69. Придбання у державну власність культурних цінностей, заявлених до вивезення

На підставі висновку державної експертизи центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини, спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері архівної справи і діловодства, Міжвідомчою радою з питань вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей може бути прийнято рішення про необхідність придбання для державної частини музейного, бібліотечного та архівного фондів культурної цінності, заявленої до вивезення, за ціною, зазначеною її власником у клопотанні про видачу свідоцтва на право її вивезення та підтверженою експертним висновком.

Для виплати може надаватися відстрочка на строк до трьох місяців, протягом якого акумулюються кошти для придбання культурної цінності.

Стаття 70. Порядок використання вилучених або конфіскованих культурних цінностей

Культурні цінності, вилучені митними або правоохоронними органами, а також конфісковані за рішенням суду, передаються безоплатно центральному органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини, спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади у сфері архівної справи і діловодства, які забезпечують їх зберігання, експертизу та інформацію про них з метою уточнення права власності на них.

Після встановлення права власності на зазначені культурні цінності вони передаються в установленому порядку їх законному власнику чи уповноваженій ним особі.

Витрати на зберігання та експертизу культурних цінностей відшкодовує власник, якщо інше не передбачено законодавством України або рішенням суду.

Якщо вилучені або конфісковані культурні цінності обернені відповідно до закону в доход держави, Міжвідомча рада з питань вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей вирішує питання про безоплатну передачу цих культурних цінностей для постійного зберігання в державну частину музейного, бібліотечного та архівного фондів або релігійним організаціям.

Стаття 71. Запобігання придбанню незаконно вивезених з інших держав, викрадених або недобросовісно набутих культурних цінностей

Для запобігання придбанню незаконно вивезених з інших держав, викрадених або недобросовісно набутих культурних цінностей фізичні та юридичні особи незалежно від форми власності, які бажають набути права власності на культурні цінності, зобов'язані вживати необхідних заходів для одержання інформації про походження цих культурних цінностей.

Юридичні та фізичні особи, які здійснюють торговельну діяльність культурними цінностями, зобов'язані вести реєстр, в якому повинна міститися інформація про:

- походження кожної культурної цінності;
- прізвище, ім'я і по батькові та адреса фізичної особи – постачальника або найменування та місцезнаходження юридичної особи – постачальника;
- опис культурної цінності;
- вартість культурної цінності.

Стаття 72. Витребування культурних цінностей з незаконного володіння

Центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини сприяє власникам або уповноваженим ними особам у поданні позовів і звернень про витребування культурних цінностей з незаконного володіння.

Стаття 73. Повернення в Україну культурних цінностей

1. Повернення культурних цінностей є сукупністю дій, пов'язаних із ввезенням на територію України чи вивезенням із території України на території інших держав культурних цінностей відповідно до позовів і звернень України, інших держав, їх уповноважених органів, рішень судів України або іноземних держав.

2. Поверненню в Україну підлягають культурні цінності:

- незаконно вивезені з території України;
- евакуйовані з території України під час війн та збройних конфліктів і не повернуті назад;
- тимчасово вивезені з території України і не повернуті в установлені строки в Україну.

Культурні цінності, що перебувають за межами України на законних підставах, можуть бути повернуті шляхом укладення договору купівлі-продажу з власником культурних цінностей, обміну їх на взаємовигідних засадах або отримання в дарунок.

3. Громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які сприяють

поверненню культурних цінностей в Україну, можуть бути заохочені відповідно до законодавства України.

За згодою особи, яка подарувала Україні культурні цінності, при їх атрибуції та експонуванні зазначається ім'я дарувальника.

4. Культурні цінності, що на законних підставах перебувають у власності фізичних чи юридичних осіб України, але походження яких пов'язане з історією та культурою інших держав, можуть бути повернуті до цих держав шляхом укладення договору купівлі-продажу з власником культурних цінностей, обміну на взаємовигідних засадах або отримання в дарунок.

5. Повернення незаконно ввезених в Україну культурних цінностей здійснюється відповідно до законодавства України або за рішенням суду.

6. Незаконно ввезені в Україну культурні цінності, що повертаються, звільняються від сплати мита, митних та інших зборів. Усі витрати, пов'язані з поверненням культурних цінностей, несе сторона, що вимагає їх повернення.

Стаття 74. Права власника на витребування культурних цінностей від добросовісного набувача

Права власника на витребування культурних цінностей від добросовісного набувача та розрахунки при такому витребуванні визначаються Цивільним кодексом України з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

У разі придбання викрадених або незаконно вивезених з інших держав культурних цінностей зазначені цінності підлягають поверненню законному власнику. Добросовісний набувач культурної цінності має право у разі її повернення одержати компенсацію.

Власник, який подає запит на повернення незаконно вивезених культурних цінностей, у разі їх повернення компенсує витрати на їх зберігання, реставрацію, експертизу тощо.

Стаття 75. Договори щодо культурних цінностей

Для запобігання незаконному вивезенню культурних цінностей та передачі права власності на них усі договори щодо культурних цінностей, які підпадають під дію цього Закону, укладаються в письмовій формі.

Договори, укладені з порушенням цього Закону, є недійсними.

РОЗДІЛ VII. ОХОРОНА НЕМАТЕРІАЛЬНОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 76. Охорона і забезпечення збереження нематеріальної культурної спадщини

1. Охорона нематеріальної культурної спадщини включає в себе ідентифікацію, документування, цифрову фіксацію, дослідження, облік, збереження, захист, популяризацію традиційної культури Українського народу, підвищення її ролі у суспільстві, відродження різних аспектів такої спадщини, збереження самотності національної традиційної культури, культурних і мистецьких традицій.

2. Збереження фіксованих нематеріальних історико-культурних цінностей здійснюється шляхом виявлення їх повних, достовірних і якісних фіксацій, затвердження їх як еталонів фіксованих нематеріальних культурних цінностей та збереження цих еталонів.

3. Для забезпечення збереження фіксованих нематеріальних культурних цінностей забороняються знищення або створення загрози знищення, втрата або створення загрози втрати, зникнення або створення загрози зникнення, заподіяння шкоди або створення загрози її заподіяння, погіршення технічного стану або створення загрози його погіршення, а також науково необґрунтована зміна еталонів фіксованих нематеріальних історико-культурних цінностей.

4. Для забезпечення збереження втілених нематеріальних культурних цінностей органи виконавчої влади і органи місцевого самоврядування вживають заходів для збереження та відновлення умов існування, розвитку і передачі нащадкам традицій або народних промислів, особливостей способу життя, характерних тільки для культури народу України, чинників формування національного менталітету, а також заохочують їх носіїв у збереженні, розвитку і передачі нащадкам змісту цих цінностей.

Створення перешкод існування, розвитку і передачі нащадкам втілених нематеріальних культурних цінностей, а також істотна зміна умов їх існування, розвитку і передачі нащадкам забороняються.

5. Повна, докладна і якісна фіксація нематеріальної культурних цінностей графічним і технічним засобами затверджується в якості еталону фіксованої нематеріальної культурної спадщини у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

6. Зміна еталонів фіксованих нематеріальних культурних цінностей категорії «А» забороняється.

Зміна еталонів фіксованих нематеріальних культурних цінностей категорії "Б" допускається у разі:

виявлення більш повної, точної і якісної фіксації цих нематеріальних культурних цінностей та/або наукових відомостей щодо їх відмінних духовних, художніх і (або) документальних достоїнства;

зміни самих фіксованих нематеріальних історико-культурних цінностей під впливом об'єктивних причин.

7. У випадку, передбаченому частиною шостою цієї статті, зміна еталона фіксованої нематеріальної культурної цінності проводиться за рішенням науково-методичної ради, затвердженим центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини. При цьому повинно забезпечуватися періодична максимально можлива фіксація графічними і технічними засобами зміни відмінних духовних, художніх і (або) документальних достоїнств таких нематеріальних культурних цінностей.

Стаття 77. Державна реєстрація нематеріальних культурних цінностей

1. Державна реєстрація нематеріальних культурних цінностей здійснюється шляхом їх занесення до Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини України.

Для забезпечення ідентифікації нематеріальних культурних цінностей на регіональному рівні складаються переліки нематеріальної культурної спадщини, наявної на території Автономної Республіки Крим та областей України.

2. Порядок включення нематеріальних культурних цінностей в

Репрезентативний список нематеріальної культурної спадщини України, а також складення переліків нематеріальної культурної спадщини, наявної на території автономної Республіки Крим та областей України визначається центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

Розділ VIII. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ОХОРОНУ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 78. Кримінальна відповідальність за порушення вимог цього Закону

Порушення вимог цього Закону, що тягнуть за собою кримінальну відповідальність:

1) незаконне проведення польових (підводних) робіт, дослідження решток життєдіяльності людини, що містяться під землею поверхнею, під водою на території України, проведення земляних робіт на пам'ятках, їх територіях, в зонах їх охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць;

2) використання металошукачів, детекторів неоднорідності ґрунту чи будь-якого іншого пошукового обладнання або відповідної технології для здійснення пошукових робіт на об'єктах археологічної спадщини без відповідного дозволу;

3) умисне незаконне знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини чи їх частин;

4) доведення пам'ятки до пошкодження, знищення, руйнування її власником або особою, у володінні, користуванні чи управлінні якої знаходиться пам'ятка;

5) недбале зберігання культурних цінностей їх власником або уповноваженою ним особою, особою у володінні, користуванні чи управлінні знаходяться культурні цінності, що призвело до їх пошкодження, знищення чи викрадення;

6) незаконне переміщення культурних цінностей через митний кордон України;

7) умисне знищення унікальних документів Національного архівного фонду України.

Стаття 79. Адміністративна відповідальність за порушення вимог цього Закону

1. Порушення вимог цього Закону, що тягнуть за собою адміністративну відповідальність:

1) ухилення від підписання охоронних договорів на пам'ятки культурної спадщини;

2) порушення режиму використання пам'ятки культурної спадщини;

3) неповідомлення власником пам'ятки, культурних цінностей або уповноваженою ним особою, особою, у володінні, користуванні або управлінні якої знаходиться пам'ятка, культурна цінність про:

а) знищення, пошкодження, втрату чи викрадення культурних цінностей з неповажних причин;

б) загрозу для пам'ятки, культурної цінності;

в) зміну місця зберігання культурної цінності протягом місяця з дня такої зміни;

4) порушення режиму історико-культурного заповідника чи історико-культурної

заповідної території, охоронюваної археологічної території;

5) неповідомлення про виявлення в ході земляних робіт об'єкта археологічного характеру, а також незупинення земляних робіт, що можуть пошкодити чи знищити виявленого об'єкта та не забезпечення за допомогою доступних засобів захисту такого об'єкта до проведення його огляду фахівцями;

6) неповідомлення про випадкове виявлення об'єкта археологічного характеру та незабезпечення за допомогою доступних засобів захисту такого об'єкта до проведення його огляду фахівцями;

7) проведення ремонтних, реставраційних, реабілітаційних робіт на пам'ятці культурної спадщини, зміна призначення пам'ятки культурної спадщини, її частин та елементів, здійснення написів, позначок на ній, на її території та в її охоронній зоні без письмового дозволу органу охорони культурної спадщини;

8) ненаправлення згідно з вимогами цього Закону органу охорони культурної спадщини повідомлення про набуття права власності на пам'ятку чи її частину, передачу власником чи уповноваженим ним органом (особою) пам'ятки чи її частини у володіння, користування чи управління іншій особі, про набуття права власності чи права користування земельною ділянкою, про можливість відновлення земляних робіт у зв'язку із завершенням археологічного дослідження відповідної території;

9) ухилення від передачі в установленому порядку знайдених під час археологічних розвідок, розкопок рухомих предметів, пов'язаних з нерухомими об'єктами культурної спадщини, на постійне зберігання до музеїв (державних фондосховищ), у яких зберігаються музейні предмети і музейні колекції, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України;

10) ухилення від державної реєстрації археологічних предметів, що перебувають у володінні, користуванні чи управлінні осіб приватного права;

11) розміщення реклами на пам'ятках, в зонах їх охорони, в історичних ареалах населених місць без погодження з органом охорони культурної спадщини;

12) недбале зберігання, псування, незаконне знищення, приховування, незаконна передача іншій особі архівних документів, порушення порядку щодо доступу до зазначених документів, а також неповідомлення державної архівної установи про наявні архівні документи в разі виникнення загрози знищення або значного погіршення їх стану;

13) невиконання законних вимог посадових осіб органів охорони культурної спадщини щодо усунення порушень вимог законодавства про охорону культурної спадщини або створення перешкод для їх діяльності винні особи притягаються до адміністративної відповідальності відповідно до закону.

2. Проведення у справах про адміністративні правопорушення здійснюється відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Стаття 80. Відповідальність юридичних осіб за порушення законодавства про охорону культурної спадщини

Орган охорони культурної спадщини накладає на юридичну особу, яка є власником або уповноваженим ним органом чи замовником робіт, такі фінансові санкції:

за проведення будь-яких незаконних робіт на пам'ятках, їх територіях, в зонах охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць, - у розмірі від тисячі до ста тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

за недодержання вимог щодо захисту, збереження, утримання, використання, реставрації, реабілітації пам'яток, у тому числі тих вимог, що передбачені охоронними договорами, умисне доведення їх до стану руйнації - у розмірі від тисячі до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

за неподання, несвоєчасне подання або подання явно недостовірної інформації про виявлені у процесі земляних, будівельних, шляхових, меліоративних та будь-яких інших робіт об'єкти культурної спадщини - у розмірі від ста до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

за ухилення власника пам'ятки або уповноваженого ним органу від підписання охоронного договору або за порушення ним режиму використання пам'ятки - у розмірі від ста до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Рішення органу охорони культурної спадщини про застосування фінансових санкцій може бути оскаржено до суду.

Стаття 81. Порядок накладення та сплати фінансових санкцій за порушення законодавства про охорону культурної спадщини

1. Фінансові санкції, передбачені цим Законом, накладаються керівником, заступниками керівника органу охорони культурної спадщини після розгляду матеріалів, які засвідчують факт правопорушення.

2. Про вчинення правопорушення, особою, уповноваженою органом охорони культурної спадщини, складається акт. Керівник юридичної особи, стосовно якої складено акт, протягом трьох днів з моменту отримання акта може подати письмові пояснення до нього. Акт разом з іншими документами, що стосуються справи, у десятиденний термін з моменту складення акта надсилається посадовій особі, яка має право накладати фінансові санкції.

3. Рішення про накладення фінансових санкцій приймається протягом 15 днів після отримання документів, зазначених у частині другій цієї статті. Рішення про накладення фінансових санкцій оформлюється постановою, що надсилається юридичній особі, на яку накладено фінансові санкції.

4. Фінансові санкції, накладені органом охорони культурної спадщини, підлягають сплаті у 15-денний термін з дня їх накладення.

У разі несплати штрафу у зазначений термін він стягується у судовому порядку.

Стаття 82. Відшкодування шкоди

1. Застосування фінансових санкцій, адміністративних стягнень або кримінального покарання не звільняє винного від обов'язку відшкодувати шкоду, завдану власникові пам'ятки або уповноваженому ним органу, особі, яка набула права володіння, користування чи управління пам'яткою, охоронюваною археологічною територією.

2. Шкода, завдана власникові пам'ятки або уповноваженому ним органу, особі, яка набула права володіння, користування чи управління пам'яткою, охоронюваною археологічною територією, відшкодовується відповідно до закону.

3. Особи, діяльність яких нанесла шкоду пам'ятці, її території, зонам її охорони, історичних населених місць (у тому числі незаконним будівництвом), що призвели до порушення традиційного характеру середовища, зобов'язані за власний кошт відновити попередній стан пам'ятки, її території, традиційний характер середовища зон її охорони, історичного ареалу населеного місця відповідно до засад реставрації та регенерації нерухомих об'єктів культурної спадщини, а якщо таке відновлення неможливе –и відшкодувати шкоду відповідно до закону.

4. Винні особи в порушенні встановлених вимог щодо збереження історичного ареалу населеного місця, що призвели до втрат традиційного характеру середовища, зобов'язані власним коштом відновити втрати відповідно до закону.

Розділ ІХ. ФІНАНСУВАННЯ ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 83. Джерела фінансування охорони культурної спадщини

Фінансування охорони культурної спадщини здійснюється за рахунок коштів загального і спеціального фондів Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів.

Джерелами фінансування заходів у сфері охорони культурної спадщини можуть бути кошти власників пам'яток чи уповноважених ними органів або осіб, які набули права володіння, користування чи управління пам'ятками, кошти замовників робіт, передбачених статтями 28 і 44 цього Закону, благодійні внески та пожертвування, у тому числі валютні, на охорону культурної спадщини та інші джерела, не заборонені чинним законодавством.

Стаття 84. Фінансові обов'язки суб'єктів права власності на пам'ятки

Власник пам'ятки або уповноважений ним орган, особа, яка набула права володіння, користування чи управління нею, забезпечує збереження, утримання в належному стані, консервацію, реставрацію, реабілітацію, музеєфікацію та ремонт пам'ятки за власні кошти, якщо інше не передбачено відповідним договором або законом.

Стаття 85. Спеціальні кошти на фінансування охорони культурної спадщини

1. Спеціальними коштами на фінансування охорони культурної спадщини є кошти спеціального фонду Державного бюджету України.

2. До спеціального фонду Державного бюджету України на фінансування охорони культурної спадщини зараховуються:

власні надходження органів охорони культурної спадщини у вигляді:

благодійних внесків, грантів, дарунків;

коштів, отриманих від підприємств, установ, організацій, фізичних осіб для виконання цільових заходів, відшкодування витрат на виконання робіт на виконання робіт з усунення небезпеки пошкодження, руйнування чи знищення пам'ятки;

кошти, одержані у вигляді стягнень за порушення вимог цього Закону;

3. Центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини є головним розпорядником спеціальних коштів на фінансування охорони культурної спадщини.

Стаття 86. Пільгове оподаткування у сфері охорони культурної спадщини

Держава здійснює політику пільгового оподаткування у сфері охорони культурної спадщини.

РОЗДІЛ X. МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 87. Міжнародні договори

Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені законодавством України про охорону культурної спадщини, застосовуються правила міжнародного договору України.

Стаття 88. Міжнародне співробітництво у сфері охорони культурної спадщини

Україна здійснює співробітництво з міжнародними державними й недержавними організаціями у сфері охорони культурної спадщини в рамках міжнародних програм і проектів ЮНЕСКО у сфері охорони культурної спадщини - Міжнародною радою з охорони пам'яток та історичних місць (ІКОМОС), Міжнародним дослідним центром збереження і реставрації культурних цінностей (Римський центр) (ICCRROM), Радою Європи та іншими міжнародними організаціями.

2. Держава створює необхідні правові та економічні умови для здійснення рівноправних відносин у сфері охорони культурної спадщини з іноземними науковими установами та організаціями, іноземними та міжнародними науковими товариствами і об'єднаннями, якщо ці відносини не суперечать законодавству України.

Стаття 89. Включення об'єктів культурної спадщини до Списку всесвітньої спадщини

1. Подання про включення об'єктів культурної спадщини до Списку всесвітньої спадщини здійснює Кабінет Міністрів України за пропозицією центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини та Українського національного комітету ІКОМОС.

Критерії для включення об'єкта культурної спадщини до Списку всесвітньої спадщини визначаються Настановами Центру всесвітньої спадщини по виконанню Конвенції.

Порядок підготовки матеріалів номінації об'єкту культурної спадщини до Списку всесвітньої спадщини визначає центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

2. На всіх об'єктах культурної спадщини, включених до Списку всесвітньої спадщини, встановлюється охоронний знак ЮНЕСКО.

Межі території об'єктів всесвітньої спадщини, позначаються відповідними знаками, форма і порядок встановлення яких визначається центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

Стаття 90. Вимоги до збереження пам'яток, включених до Списку всесвітньої спадщини

Основними вимогами до збереження пам'яток, включених до Списку всесвітньої спадщини, є:

широке інформування наукової (в тому числі міжнародної) громадськості щодо заходів, пов'язаних зі збереженням таких пам'яток;

залучення в якості експертів членів Українського національного комітету ІКОМОС до розгляду науково-проектної документації щодо збереження таких пам'яток;

встановлення навколо пам'яток, включених до Списку всесвітньої спадщини, буферних зон;

обмеження нового будівництва на територіях об'єктів, включених до Списку всесвітньої спадщини, та в їх буферних зонах відповідно до встановленого у межах таких територій режиму;

створення наглядових рад для участі у моніторингу стану об'єктів, включених до Списку всесвітньої спадщини, та їх територій.

Стаття 91. Забезпечення охорони і збереження пам'яток, включених до Списку всесвітньої спадщини

1. На об'єктах всесвітньої спадщини, на їх території та у їхніх буферних зонах дозволяється проведення робіт з консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту, пристосування та регенерації (включно із санацією і впорядкуванням території) а також земляні, шляхові, інженерні роботи за погодженням з центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини. Опрацюванню проектної документації на регенерацію передують розроблення історико-містобудівного обґрунтування.

Об'єкти, розташовані на територіях та у буферних зонах об'єктів всесвітньої спадщини, а також проєктовані на таких територіях та у зонах об'єктів за складністю архітектурно-будівельного рішення відносяться до IV та V категорії складності.

2. Про наміри розпочати на об'єктах всесвітньої спадщини, їх території та в буферних зонах таких об'єктів, великі за обсягом реставраційні роботи або нове будівництво, які можуть вплинути на визначну світову цінність, повідомляється Комітет всесвітньої спадщини для отримання рекомендацій стосовно пошуку відповідних рішень, які гарантуватимуть повну збереженість визначної світової цінності зазначених об'єктів. Рекомендації Комітету всесвітньої спадщини враховуються при прийнятті рішень про можливість проведення таких робіт та при розробленні відповідної науково-проектної документації.

З метою отримання рекомендацій експертів ЮНЕСКО замовник робіт або уповноважена ним особа через постійно діючий міжвідомчий орган при центральному органі виконавчої влади, який забезпечує проведення зовнішньої політики держави і координацію діяльності у сфері зовнішніх зносин України, створений з метою забезпечення участі України в діяльності ЮНЕСКО, виходячи з міжнародних зобов'язань України як члена ЮНЕСКО, забезпечує інформування Комітету всесвітньої спадщини про намір розпочати на об'єктах всесвітньої спадщини, їх території та в буферних зонах таких об'єктів, великі за обсягом реставраційні роботи або нове будівництво, які можуть вплинути на визначну світову цінність об'єкта. До повідомлення додаються передпроектні пропозиції з відповідними обґрунтуваннями щодо проведення таких робіт.

Порядок повідомлення Комітету Всесвітньої спадщини про намір розпочати на об'єктах всесвітньої спадщини, їх території та в буферних зонах таких об'єктів,

великі за обсягом реставраційні роботи або нове будівництво, які можуть вплинути на визначну світову цінність об'єкта, склад матеріалів, що обґрунтовують можливість і необхідність проведення таких робіт, визначається центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини за погодженням центрального органу виконавчої влади, який забезпечує проведення зовнішньої політики держави і координацію діяльності у сфері зовнішніх зносин України.

3. На об'єкти культурної спадщини, запропоновані для включення до Списку всесвітньої спадщини та прийняті до розгляду Комітетом всесвітньої спадщини, до винесення Комітетом рішення щодо включення такого об'єкта до Списку всесвітньої спадщини або відхилення пропозиції, поширюються вимоги, зазначені в статті 90 та частинах 1 і 2 цієї статті.

Стаття 92. Особливості управління об'єктом, включеним до Списку всесвітньої спадщини

Управління об'єктом, включеним до Списку всесвітньої спадщини, здійснюється на основі плану управління, який визначає основні напрямки та програми щодо його захисту, збереження та інтеграції в суспільне життя відповідно до основних положень Конвенції з охорони всесвітньої культурної і природної спадщини та інших міжнародних договорів України.

Підготовку плану управління об'єктом, включеним до Списку всесвітньої спадщини, здійснює центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

План управління затверджується Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

Стаття 93. Збереження традиційного характеру середовища пам'яток, їх комплексів (ансамблів), включених до Списку всесвітньої спадщини

1. В межах території та буферної зони пам'ятки, включеної чи запропонованої до Списку всесвітньої спадщини, в історичних населених місцях, території та/або пам'ятки, комплекси (ансамблі) яких входять чи запропоновані до Списку всесвітньої спадщини, зберігаються традиційний характер середовища із сукупністю матеріальних складових, які формують її вигляд, а саме:

традиційний характер середовища історичного населеного місця, який визначається мережею вулиць і розплануванням на ділянки (парцеляцією), а також характером забудови;

зв'язок між різними за характером міськими просторами: забудованими, вільними від забудови та озелененими;

форма і вигляд будівель і споруд, обумовлені їх структурою, об'ємом, стилістикою, масштабом і масштабністю, матеріалом, кольором і декором;

зв'язки історичного населеного місця з навколишнім середовищем, природним і створеним людиною;

соціальні функції міста, набуті ним під час історичного розвитку.

2. Органи місцевого самоврядування історичних населених місць, на території яких розташовані пам'ятки, включені або запропоновані до Списку всесвітньої спадщини, здійснюють політику планування та управління такими населеними місцями, для якої збереження культурної спадщини та регенерація населених місць є

головною метою. В процесі соціально-економічного розвитку історичних населених місць, на території яких розташовані пам'ятки, включені або запропоновані до Списку всесвітньої спадщини, інтеграції в життя суспільства цих об'єктів, їх видатна всесвітня цінність, автентичність не повинні піддаватися ризику.

Містобудівна інфраструктура територій об'єктів, включених або запропонованих до Списку всесвітньої спадщини, або їх буферних зон має забезпечувати реалізацію заходів, спрямованих на дотримання традиційного характеру середовища історичної забудови та ландшафту, усунення негативних ефектів від транспортного та іншого техногенного навантаження.

Стаття 94. Моніторинг стану збереження об'єктів, включених до Списку всесвітньої спадщини

Для визначення та оцінки стану збереження об'єкта, включеного до Списку всесвітньої спадщини, центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини забезпечує здійснення комплексу заходів щодо моніторингу цього об'єкта.

За підсумками моніторингу Національна комісія України у справах ЮНЕСКО за поданням центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини надає Комітету Всесвітньої спадщини щорічний звіт про стан збереження об'єктів, включених до Списку всесвітньої спадщини, та періодичний звіт про виконання Конвенції про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини.

Стаття 95. Наглядова рада для забезпечення постійного моніторингу стану об'єктів, включених до Списку всесвітньої спадщини

Для участі у моніторингу стану об'єктів, включених до Списку всесвітньої спадщини, та їх територій, центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини створюються наглядові ради за участю представників центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини, експертів Комітету всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, представників Національної комісії України у справах ЮНЕСКО, Українського національного комітету ІКОМОС, фахівців відповідного профілю (істориків, архітекторів, мистецтвознавців, археологів), представників балансоутримувачів та органів місцевого самоврядування, громадських організацій, до статутних завдань яких належать питання охорони культурної спадщини.

Завданнями наглядової ради є:

Участь у моніторингу стану об'єктів, включених до Списку всесвітньої спадщини, та їх територій;

розгляд містобудівної документації, реалізація якої може вплинути на визначну світову цінність об'єкту;

визначення напрямів розв'язання конфліктів потреб розвитку з потребами збереження об'єкта, включеного до Списку всесвітньої спадщини;

визначення пріоритетів довгострокових наукових робіт та розгляд їх результатів;

надання рекомендацій щодо першочергових та перспективних організаційних, проектних та фінансових заходів щодо збереження об'єкта, включеного до Списку всесвітньої спадщини.

XI. ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набуває чинності з дня його опублікування, крім:

1) статті 58, яка набуває чинності після затвердження Порядку державної реєстрації, археологічних предметів, що перебувають у володінні, користуванні чи управлінні юридичних і фізичних осіб, а також обмеження кількості археологічних предметів, які можуть перебувати у володінні, користуванні та управлінні юридичних і фізичних осіб;

2) підпункту 15 розділу XI „Прикінцеві та перехідні положення”, який набирає чинності одночасно із Законом України „Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності” (Голос України від 16.06.2011, № 108).

2. Археологічні предмети, набуті (придбані) юридичними і фізичними особами до набрання чинності цим Законом, повинні бути заявлені до державної реєстрації протягом одного року з дня набрання чинності статтею 58.

3. Визнати такими, що втратили чинність:

Закон України „Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей” (Відомості Верховної Ради України, 1999, N 48, ст. 405);

Закон України „Про охорону культурної спадщини” (Відомості Верховної Ради України, 2000, N 39, ст. 333);

Закон України „Про охорону археологічної спадщини” (Відомості Верховної Ради України, 2004, N 26, ст. 361).

4. Внести до деяких законодавчих актів України такі зміни:

1) статтю 92 Кодексу України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до N 51, ст. 1122) викласти у такій редакції:

„Стаття 92. Порушення вимог законодавства про охорону культурної спадщини

Порушення вимог законодавства про охорону культурної спадщини:

1) ухилення від підписання охоронних договорів на пам'ятки культурної спадщини;

2) порушення режиму використання пам'ятки культурної спадщини;

3) неповідомлення власником пам'ятки, культурних цінностей або уповноваженою ним особою, особою, у володінні, користуванні або управлінні якої знаходиться пам'ятка, культурна цінність про:

а) знищення, пошкодження, втрату чи викрадення культурних цінностей з неповажних причин;

б) загрозу для пам'ятки, культурної цінності;

в) зміну місця зберігання культурної цінності протягом місяця з дня такої зміни;

4) порушення режиму історико-культурного заповідника чи історико-культурної заповідної території, охоронюваної археологічної території;

5) неповідомлення про виявлення в ході земляних робіт об'єкта археологічного характеру, а також незупинення земляних робіт, що можуть пошкодити чи знищити виявленого об'єкта та не забезпечення за допомогою доступних засобів захисту такого об'єкта до проведення його огляду фахівцями;

б) неповідомлення про випадкове виявлення об'єкта археологічного характеру та незабезпечення за допомогою доступних засобів захисту такого об'єкта до проведення його огляду фахівцями;

7) проведення ремонтних, реставраційних, реабілітаційних робіт на пам'ятці культурної спадщини, зміна призначення пам'ятки культурної спадщини, її частин та елементів, здійснення написів, позначок на ній, на її території та в її охоронній зоні без письмового дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини;

8) ненаправлення згідно з вимогами цього Закону відповідному органу охорони культурної спадщини повідомлення про набуття права власності на пам'ятку чи її частину, передачу власником чи уповноваженим ним органом (особою) пам'ятки чи її частини у володіння, користування чи управління іншій особі, про набуття права власності чи права користування земельною ділянкою, про можливість відновлення земляних робіт у зв'язку із завершенням археологічного дослідження відповідної території;

9) ухилення від передачі в установленому порядку знайдених під час археологічних розвідок, розкопок рухомих предметів, пов'язаних з нерухомими об'єктами культурної спадщини, на постійне зберігання до музеїв (державних фондосховищ), у яких зберігаються музейні предмети і музейні колекції, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України;

10) ухилення від державної реєстрації археологічних предметів, що перебувають у володінні, користуванні чи управлінні осіб приватного права;

11) розміщення реклами на пам'ятках, в зонах їх охорони, в історичних ареалах населених місць без погодження з органом охорони культурної спадщини;

12) недбале зберігання, псування, незаконне знищення, приховування, незаконна передача іншій особі архівних документів, порушення порядку щодо доступу до зазначених документів, а також неповідомлення державної архівної установи про наявні архівні документи в разі виникнення загрози знищення або значного погіршення їх стану;

13) невиконання законних вимог посадових осіб органів охорони культурної спадщини щодо усунення порушень вимог законодавства про охорону культурної спадщини або створення перешкод для їх діяльності винні особи притягаються до адміністративної відповідальності відповідно до закону.”;

2) у Кримінальному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., N 25-26, ст. 131):

статтю 298 викласти у такій редакції:

„Стаття 298. Незаконне проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини

1. Незаконне проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт на об'єкті археологічної спадщини -

караються штрафом до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

2. Дії, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені з використанням

металошукачів, детекторів неоднорідності ґрунту чи будь-якого іншого пошукового обладнання або відповідної технології, -

караються штрафом до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням волі на той самий строк з конфіскацією пошукового обладнання, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

3. Доведення пам'ятки до пошкодження, руйнування чи знищення внаслідок бездіяльності власника пам'ятки або особи, у володінні, користуванні чи управлінні якої знаходиться пам'ятка, -

караються штрафом до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до двох років з конфіскацією пам'ятки.

4. Умисне незаконне знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини чи їх частин -

караються штрафом до ста п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

5. Дії, передбачені частиною четвертою цієї статті, вчинені щодо пам'яток національного значення, -

караються позбавленням волі на строк до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

6. Дії, передбачені частинами четвертою або п'ятою цієї статті, вчинені з метою пошуку рухомих предметів, що походять із об'єктів археологічної спадщини, -

караються позбавленням волі на строк від двох до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

7. Дії, передбачені частинами четвертою або п'ятою цієї статті, вчинені службовою особою з використанням службового становища, -

караються позбавленням волі на строк від трьох до восьми років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.”;

доповнити статтею 298² такого змісту:

„Стаття 298². Недбале зберігання культурних цінностей

Недбале зберігання культурних цінностей їх власником або уповноваженою ним особою, особою у володінні, користуванні чи управлінні яких знаходяться культурні цінності, що призвело до їх пошкодження, знищення чи викрадення, -

карається штрафом від ста до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.”;

3) у Земельному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., N 3 - 4, ст. 27)

пункт «в» частини третьої статті 83 викласти в такій редакції:

„в) землі під об'єктами природно-заповідного фонду та оздоровчого призначення, що мають особливу екологічну, оздоровчу, наукову, естетичну цінність, землі історико-культурних заповідників, землі під пам'ятками, що внесені до Переліку пам'яток, які не підлягають відчуженню або передачі з державної (комунальної) власності, та землі, на яких розташовані пам'ятки археології, за винятком земельних ділянок, на яких розташовані поля давніх битв, якщо інше не передбачено законом;”

у статті 84:

пункти „в” частини третьої викласти в такій редакції :

„в) землі під об'єктами природно-заповідного фонду, що мають національне та загальнодержавне значення, землі історико-культурних заповідників державного значення, якщо інше не передбачено законом;”

пункт „г” частини четвертої викласти в такій редакції:

„г) землі під об'єктами природно-заповідного фонду та оздоровчого призначення, що мають особливу екологічну, оздоровчу, наукову, естетичну цінність, землі історико-культурних заповідників, землі під пам'ятками, що внесені до Переліку пам'яток, які не підлягають відчуженню або передачі з державної (комунальної) власності, та землі, на яких розташовані пам'ятки археології, за винятком земельних ділянок, на яких розташовані поля давніх битв, якщо інше не передбачено законом;”;

4) у Цивільному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., NN 40 - 44, ст. 356):

частини другу - п'яту статті 352 замінити частинами другою і третьою такого змісту:

„2. У разі невжиття власником або уповноваженим ним органом (особою) заходів для збереження пам'ятки, суд за позовом органу охорони культурної спадщини може прийняти рішення про примусовий викуп пам'ятки у державну власність.

Викупна ціна пам'ятки визначається за згодою сторін, а в разі спору - судом.

У викупній ціні пам'ятки враховуються витрати, які необхідно здійснити для усунення небезпеки пошкодження, руйнування чи знищення пам'ятки та приведення її у належний стан.

3. У разі невідкладної необхідності забезпечення умов для збереження пам'ятки позов про її примусовий викуп у державну власність може бути пред'явлено без попередження”;

частину четверту статті 576 викласти в такій редакції:

„4. Предметом застави не можуть бути:

меморіальні комплекси, історико-культурні заповідники та пам'ятки, що входять до їх складу, парки;

об'єкти культури, що належать до майнових комплексів установ Національної академії наук України;

пам'ятки, включені до переліку пам'яток, які не підлягають відчуженню або передачі з державної (комунальної) власності;

пам'ятки археології;

архіви та документи з них;

музейні предмети, музейні колекції та музейні зібрання, віднесені до державної частини Музейного фонду України;

документи Державного бібліотечного фонду України;

вихідні матеріали та фільмокопії, що зберігаються у фільмофонді;

заклади культури, що забезпечують державні соціальні нормативи у сфері обслуговування населення закладами культури;

заклади освіти сфери культури”;

5) У статті 16 Закону України „Про рекламу” (Відомості Верховної Ради України, 1996, № 39, ст. 181; Відомості Верховної Ради України, 2004, № 8, ст. 62):

частину третю доповнити абзацом такого змісту:

„на об'єктах, включених до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, та в їх буферних зонах, на пам'ятках національного значення та в зонах їх охорони, якщо зовнішня реклама негативно впливає на візуальне сприйняття таких об'єктів та порушує традиційний характер їх середовища”;

частину четверту викласти у такій редакції:

„4. Розміщення зовнішньої реклами на пам'ятках культурної спадщини, в межах зон охорони цих пам'яток, історичних ареалів населених місць дозволяється за погодженням з органами охорони культурної спадщини”;

б) абзац п'ятий пункту „б” частини другої статті 5 Закону України „Про приватизацію державного майна” (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., N 17, ст. 122; 1999 р., N 51, ст. 453; 2000 р., N 41, ст. 341; 2001 р., N 9, ст. 38; 2003 р., N 27, ст. 209; 2005 р., N 34, ст. 433; 2007 р., N 13, ст. 132; 2009, N 32-33, ст. 485) викласти у такій редакції:

„об'єкти культури, мистецтва загальнонаціонального значення меморіальні комплекси, парки, заповідники та пам'ятки, що входять до їх складу, а також пам'ятки, включені до переліку пам'яток, які не підлягають відчуженню або передачі з державної (комунальної) власності, пам'ятки археології”;

7) Частину четверту статті 4 Закону України „Про заставу” (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., N 47, ст. 642) викласти в такій редакції:

„Предметом застави не можуть бути:

меморіальні комплекси, історико-культурні заповідники та пам'ятки, що входять до їх складу, парки;

об'єкти культури, що належать до майнових комплексів установ Національної академії наук України;

пам'ятки, включені до переліку пам'яток, які не підлягають відчуженню або передачі з державної (комунальної) власності;

пам'ятки археології;

архіви та документи з них;

музейні предмети, музейні колекції та музейні зібрання, віднесені до державної частини Музейного фонду України;

документи Державного бібліотечного фонду України;

вихідні матеріали та фільмокопії, що зберігаються у фільмофонді;

заклади культури, що забезпечують державні соціальні нормативи у сфері обслуговування населення закладами культури;

заклади освіти сфери культури”;

8) Частину третю статті 14 Закону України „Про іпотеку” (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., N 38, ст. 313) викласти в такій редакції:

Предметом іпотеки не можуть бути:

меморіальні комплекси, історико-культурні заповідники та пам'ятки, що входять до їх складу, парки;

об'єкти культури, що належать до майнових комплексів установ Національної академії наук України;

пам'ятки, включені до переліку пам'яток, які не підлягають відчуженню або передачі з державної (комунальної) власності;

пам'ятки археології;

заклади культури, що забезпечують державні соціальні нормативи у сфері обслуговування населення закладами культури;

заклади освіти сфери культури”;

9) у Законі України „Про Перелік пам'яток культурної спадщини, що не підлягають приватизації” (Відомості Верховної Ради України, 2009, N 8, ст. 105):

назву Закону викласти у такій редакції:

„Про Перелік пам'яток, які не підлягають відчуженню або передачі з державної (комунальної) власності”;

назву Переліку, затвердженого цим Законом, викласти у такій редакції:

„Перелік пам'яток, які не підлягають відчуженню або передачі з державної (комунальної) власності”;

10) у Законі України „Про Державний бюджет України на 2011 рік” (Офіційний вісник України, 2010, N 99/1, ст. 3541):

статтю 4 доповнити пунктом 42 такого змісту:

„42) фінансові санкції за порушення законодавства про охорону культурної спадщини”;

статтю 14 доповнити пунктом 54 такого змісту:

заходи, пов'язані з охороною культурної спадщини (за рахунок джерел, визначених пунктом 42 статті 4 цього Закону);

11) у Законі України „Про музеї та музейну справу” (Відомості Верховної Ради України, 1995, N 25, ст. 191; 2010, N 5, ст. 45):

статтю 15 доповнити частиною шостою такого змісту:

„Археологічні предмети та колекції, що походять з об'єктів археологічної спадщини, розташованих на території України, які підлягають віднесенню до державної частини Музейного фонду України, ввезені на територію України юридичними особами приватного права та фізичними особами на законних підставах, або випадково виявлені на території України можуть перебувати у володінні таких осіб за умови їх державної реєстрації та грошової оцінки, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України”;

частину другу статті 15¹ викласти в такій редакції:

„До державної частини Музейного фонду України належать музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що є державною власністю, зберігаються у державних музеях, у тому числі музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що зберігаються в музеях, які належать до сфери управління місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, а також музеях, створених при підприємствах, установах, організаціях і навчальних закладах державної та комунальної форм власності чи у їх складі, а також археологічні предмети і колекції, що перебувають у володінні, користуванні юридичних осіб приватного права і фізичних осіб. До державної частини Музейного фонду України належать також предмети музейного значення, що підлягають внесенню до державної частини Музейного фонду України, музейні колекції, музейні зібрання, що зберігаються на підприємствах, в установах та організаціях державної і комунальної форм власності.”;

частину четверту статті 15² викласти в такій редакції:

„Музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що належать до державної частини Музейного фонду України, в тому числі археологічні предмети і колекції, що перебувають у володінні юридичних осіб приватного права і фізичних осіб, та предмети музейного значення, що підлягають віднесенню до державної частини Музейного фонду України, не підлягають приватизації та не можуть бути предметом застави. Музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що належать до недержавної частини Музейного фонду України, та предмети музейного значення, що підлягають внесенню до недержавної частини Музейного фонду України, не можуть бути предметом застави, якщо заставодержатель – іноземний громадянин або особа без громадянства, яка не проживає в Україні.»

частину першу статті 19 викласти в такій редакції:

„Музейні предмети та предмети музейного значення, які зберігаються в музеях незалежно від форм власності та підпорядкування, предмети музейного значення, які зберігаються на підприємствах, в установах, організаціях державної та комунальної форми власності, археологічні предмети, що перебувають у власності чи володінні, юридичних осіб приватного права і фізичних осіб, а також, підлягають музейному обліку в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.”;

12) В Законі України „Про архітектурну діяльність” (Відомості Верховної Ради України, 1999, № 3, ст. 246):

частину третю статті 7 доповнити словами „крім випадків, передбачених законом”;

у частині першій статті 9 слова „Законом України „Про регулювання

містобудівної діяльності” замінити словом „законом”.

13) у Законі України „Про культуру” (Офіційний вісник України, 2011, N 2, ст. 91):

у частині третій статті 9 слово „заповідників” замінити словами „адміністрацій історико-культурних заповідників, адміністрацій історико-культурних заповідних територій»;

у абзаці п'ятому частини другої статті 12 слова „історико-культурних заповідників” замінити словами „адміністрацій історико-культурних заповідників та адміністрацій історико-культурних заповідних територій”;

у статті 16:

в абзаці четвертому частини першої слово „заповідників” замінити словами „історико-культурних заповідників”;

частину третю виключити;

у статті 20:

частину третю викласти у такій редакції:

„3. Не можуть бути відчужені з державної чи комунальної власності, не можуть бути предметом застави:

меморіальні комплекси, історико-культурні заповідники та пам'ятки, що входять до їх складу, парки;

об'єкти культури, що належать до майнових комплексів установ Національної академії наук України;

пам'ятки, включені до Переліку пам'яток, які не підлягають відчуженню з державної (комунальної) власності;

пам'ятки археології;

архіви та документи з них;

музейні предмети, музейні колекції та музейні зібрання, віднесені до державної частини Музейного фонду України;

документи Державного бібліотечного фонду України;

вихідні матеріали та фільмокопії, що зберігаються у фільмофонді;

заклади культури, що забезпечують державні соціальні нормативи у сфері обслуговування населення закладами культури;

заклади освіти сфери культури”;

частину п'яту виключити;

у статті 23:

у частині першій слово „заповідники” замінити словами „адміністрації історико-культурних заповідників державного значення, адміністрації історико-культурних заповідних територій”;

у частині другій слово „заповідники» замінити словами «адміністрації історико-культурних заповідників місцевого значення”;

у статті 25 слово „заповідники” замінити словами „адміністрації історико-

культурних заповідників”;

14) у Законі України „Про регулювання містобудівної діяльності” (Голос України від 12.03.2011, № 45):

пункт 5 частини першої статті 2 викласти в такій редакції:

„5) визначення і раціональне взаємне розташування зон житлової та громадської забудови, виробничих зон, природних територій та об'єктів, що підлягають особливій охороні, об'єктів культурної спадщини та територій, пов'язаних з охороною культурної спадщини;”.

у статті 17:

частину третю статті 17 викласти в такій редакції:

„3. Для населених місць, занесених до Списку історичних населених місць України, у складі генерального плану населеного пункту розробляється історико-архітектурний опорний план, в якому зазначаються межі і режими використання історичних ареалів, межі територій розташованих в його межах об'єктів культурної спадщини, зон охорони пам'яток та режими їх використання.”;

частину четверту доповнити словами „спільно з центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини”;

частину сьому доповнити пунктом 5 такого змісту:

„5) узгоджують проект генерального плану населеного пункту з органами земельних ресурсів, охорони культурної спадщини, охорони праці, енергозбереження, пожежної, техногенної, ядерної та радіаційної безпеки, державної санітарно-епідеміологічної служби, природоохоронним та іншим органам, які відповідно до закону здійснюють розгляд містобудівної документації;”;

У зв'язку з цим пункти 5 і 6 вважати відповідно пунктами 6 і 7;

в абзаці 3 частини першої статті 18 слова „об'єктів історико-культурної спадщини” замінити словами „об'єктів культурної спадщини”.

доповнити статтею 19¹ такого змісту:

„Стаття 19¹. Погодження проектів містобудівної документації

1. З метою врахування вимог до об'єктів будівництва, встановлених законодавством, проект містобудівної документації узгоджується з органами земельних ресурсів, охорони культурної спадщини, охорони праці, енергозбереження, пожежної, техногенної, ядерної та радіаційної безпеки, державної санітарно-епідеміологічної служби, природоохоронними та іншими органами, які відповідно до закону здійснюють розгляд містобудівної документації.

Розділ проекту містобудівної документації (за відповідним напрямом) направляється замовником вказаним у цій частині органам, які у термін до 30 календарних днів з дня надходження розділу проекту містобудівної документації надають замовнику письмовий висновок стосовно проекту з продовженням у разі необхідності терміну його розгляду до 45 календарних днів.

2. Доопрацьований з урахуванням зауважень, викладених у висновках органів, зазначених у частині першій цієї статті, проект містобудівної документації підлягає повторному погодженню такими органами, які у термін до 20 календарних днів з дня надходження доопрацьованого проекту містобудівної документації надають

замовнику письмові висновки стосовно проекту.

Після погодження зазначеними у цій статті органами проекту містобудівної документації такі органи та їх посадові особи не беруть участі у будь-який спосіб у проведенні земельних торгів, процедурі надання або продажу земельних ділянок або прав на них, розробленні та погодженні землепорядної документації, не надають документів дозвільного характеру, крім випадків, передбачених законами.”;

5) статтю 20 викласти в такій редакції:

„Стаття 20. Архітектурно-містобудівні ради

1. Для професійного обговорення проектів містобудівної документації та проектних рішень у сфері містобудування центральний орган виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури, спеціально уповноважені органи містобудування та архітектури можуть утворювати архітектурно-містобудівні ради як дорадчі органи, що діють на громадських засадах.

Типове положення про архітектурно-містобудівні ради затверджується центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури.

2. Рішення архітектурно-містобудівної ради стосовно розгляду проектів містобудівної документації мають рекомендаційний характер і враховуються під час подальшого доопрацювання та затвердження таких проектів.

Архітектурно-містобудівні ради надають рекомендації з питань планування, забудови та іншого використання територій у межах історичних ареалів населених місць, меж територій пам'яток культурної спадщини та зон їх охорони з урахуванням висновків органів охорони культурної спадщини.

3. Архітектурно-містобудівна рада розглядає проекти будівництва об'єктів містобудування за зверненням замовників таких проектів.

Результати розгляду радою зазначених проектів мають виключно рекомендаційний характер”;

у абзаці третьому частини третьої статті 29 після слів «технічних умов» доповнити словами «а також історико-містобудівного обґрунтування”;

у статті 31:

пункт 1 частини четвертої після слова „довговічності” доповнити словами „а також вимог законодавства про охорону культурної спадщини”;

частину шосту доповнити словами „крім випадків, передбачених законом”;

14) пункт 13 частини першої статті 10 Закону України "Про міліцію" (Відомості Верховної Ради, 1991, № 4, ст. 20) після слів "вибухових речовин та матеріалів" доповнити словами „металошукачів, детекторів неоднорідності ґрунту, іншого пошукового обладнання”;

15) У Переліку документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності, затвердженому Законом України „Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності” (Голос України від 16.06.2011, № 108):

Пункти 46, 47, 50, 57, 58, 92, 93 і 106 викласти у такій редакції:

46	Дозвіл на переміщення (перенесення) пам'ятки	Закон України „Про
----	--	--------------------

	культурної спадщини, щойно виявленого об'єкта культурної спадщини	охорону культурної спадщини”
47	Дозвіл на проведення робіт з консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту та пристосування пам'яток культурної спадщини, щойно виявленого об'єкта культурної спадщини;	Закон України „Про охорону культурної спадщини”
50	Дозвіл на проведення будівельних, меліоративних, шляхових, земляних та інших робіт на пам'ятках культурної спадщини, в межах території на якій вони розташовані, та в зонах їх охорони, на території об'єктів всесвітньої спадщини та в їх буферних зонах, в межах історико-культурних заповідників, історико-культурної заповідної території, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць	Закон України „Про охорону культурної спадщини”
57	Дозвіл на зміну призначення пам'ятки культурної спадщини, її частин та елементів	Закон України „Про охорону культурної спадщини”
58	Дозвіл на здійснення написів, позначок на пам'ятці культурної спадщини, на її території та в її охоронній зоні	Закон України „Про охорону культурної спадщини”
92	Погодження науково-проектної документації на проведення робіт з консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту та пристосування пам'яток культурної спадщини, щойно виявленого об'єкта культурної спадщини	Закон України „Про охорону культурної спадщини”
93	Погодження розміщення зовнішньої реклами на пам'ятках культурної спадщини, в зонах їх охорони, на об'єктах всесвітньої спадщини та в їх буферних зонах, в історичних ареалах населених місць	Закон України „Про охорону культурної спадщини”
106	Погодження програм та проектів містобудівних, архітектурних та ландшафтних перетворень, будівельних, меліоративних, шляхових, земляних робіт на пам'ятках культурної спадщини, їх територіях, в історико-культурних заповідниках, на історико-культурних заповідних територіях, у зонах охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць, а також програм і проектів, реалізація яких може позначитися на об'єктах культурної спадщини	Закони України „Про охорону культурної спадщини”, „Про охорону археологічної спадщини”

Доповнити пунктами 144-146 такого змісту:

144	Погодження науково-проектної документації на проведення робіт на об'єктах всесвітньої спадщини та в їх буферних зонах	Закон України „Про охорону культурної спадщини”
145	Погодження проектів землеустрою щодо відведення	Закони України „Про

	земельних ділянок, місця розташування об'єкта землеустрою*	охорону культурної спадщини”, „Про охорону археологічної спадщини”
146	Погодження проведення масових і видовищних заходів у межах історико-культурного заповідника, історико-культурної заповідної території	Закон України „Про охорону культурної спадщини”

* застосовується до затвердження районною та міською держадміністрацією - у районах і мм. Києві та Севастополі, міською радою - у містах обласного значення складу комісій з розгляду питань, пов'язаних з погодженням документації із землеустрою, а також для розгляду проектів землеустрою центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини з питань, що належать до його виключної компетенції.

5. Об'єкти, включені до списків (переліків) пам'яток історії та культури республіканського чи місцевого значення відповідно до законодавства Української РСР про охорону і використання пам'яток історії та культури, до вирішення питання про їх включення (невключення) до Реєстру вважаються пам'ятками відповідно національного чи місцевого значення”.

6. До затвердження складу комісій з розгляду питань, пов'язаних з погодженням документації із землеустрою, розгляд документації із землеустрою здійснюється органами охорони культурної спадщини в установленому цим Законом порядку з дотриманням строків, установлених законодавством для прийняття відповідних рішень комісією.

Розгляд центральним органом виконавчої влади документації із землеустрою з питань, що належать до його компетенції, здійснюється в установленому цим Законом порядку з дотриманням строків, установлених законодавством для прийняття відповідних рішень комісією.

7. До затвердження меж і режимів використання історичних ареалів населених місць, занесених до Списку історичних населених місць України, дозволи і погодження, передбачені законами України „Про охорону культурної спадщини” та „Про охорону археологічної спадщини”, в таких історичних населених місцях видаються центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

8. Кабінету Міністрів України у шестимісячний термін:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, що впливають із цього Закону.